<u>અસ્વીકરણ</u>: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER:</u> The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

અમદાવાદ મધ્યે ગુજરાત હાઈકોર્ટ ખાતે

આર/ખાસ દીવાની અરજી નં ૭૮૫૮/૨૦૨૦

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે: માનનીય ન્યાયમુર્તીશ્રી ઉમેશ એ. ત્રિવેદી – સહીં/–

==========

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	હા
૨	પત્રકારને સોંપવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું માનનીય ન્યાયમુર્તીશ્રી ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના

==========

મેસર્સ ઓ.એન.જી.સી. પેટ્રો એડિશન્સ લિમિટેડ

– વિરુદ્ધ – ગુજરાત રાજ્ય

==========

ઉપસ્થિતિ: મોસોન લે એક્ષપાર્ટસ(૧૧૦૭૧) અરજદાર(ઓ) નં ૧ તરફે

શ્રી સુધીર નાણાવટી, વરીષ્ઠ વકીલ

સાથે શ્રી અક્ષત ખરે(૫૯૧૨) અરજદાર(ઓ) નં ૧ તરફે

સામાવાળા(ઓ) નં ૧,૪ માટે

શ્રી ઉત્કર્ષ શર્મા, એ.જી.પી સામાવાળા(ઓ) નં ૨ તરફે

શ્રી આર.એસ. સંજાણવાલા, વરીષ્ઠ વકીલ

સાથે રૂષભ એચ. શાહ(૭૫૯૪) સામાવાળા(ઓ) નં ૩ તરફે

==========

ખંડપીઠ : માનનીય ન્યાયમુર્તીશ્રી ઉમેશ એ. ત્રિવેદી

તારીખ:– ૦૧–૦૯–૨૦૨૦ સી.એ.વી ચુકાદો

૧. આ અરજીમાં ૧૯.૦૨.૨૦૨૦ ના રોજ સૂક્ષ્મ અને લઘુ ઉદ્યોગ સુવિધા પરિષદ, ગાંધીનગર, ગુજરાત (ત્યારબાદ "MSEFC" તરીકે ઓળખવામાં આવશે) દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશને પડકારવામાં આવ્યો છે, જેમાં તેણે સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગ વિકાસ અધિનિયમ, ૨૦૦૬ (ત્યારબાદ "MSME એક્ટ" તરીકે ઓળખવામાં આવશે) ની કલમ ૧૮(૨) હેઠળ હાથ ધરવામાં આવેલી સમાધાન કાર્યવાહીને સમાપ્ત કરી હતી અને પક્ષકારોને MSEFC સમક્ષ MSME એક્ટની કલમ ૧૮(૩) હેઠળ મધ્યસ્થી કાર્યવાહી શરૂ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.

2. પ્રતિવાદી નં. 3 – મેસર્સ રચના ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર લિમિટેડે MSEFC સમક્ષ MSME એક્ટની કલમ 18(1) હેઠળ રેફરન્સ દાખલ કર્યો હતો જેમાં દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે વિલંબિત ચુકવણી અને તેના પર વ્યાજ અંગે વિવાદ છે, પ્રતિવાદી નં. 4 – મેસર્સ ફર્નાસ કન્સ્ટ્રક્શન ઇન્ડિયા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ અને અરજદાર – મેસર્સ ONGC પેટ્રો એડિશન્સ લિમિટેડ સામે. MSEFC દ્વારા અથાક પ્રયાસો કર્યા પછી, કારણ કે તેનું કોઈ પરિણામ આવ્યું ન હતું, MSEFC એ સમાધાન કાર્યવાહી સમાપ્ત કરી અને પક્ષકારોને તેની સમક્ષ મધ્યસ્થી શરૂ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો.

૩. અરજદાર – મેસર્સ ઓએનજીસી પેટ્રો એડિશન્સ લિમિટેડ (ત્યારબાદ "ઓપીએલ" તરીકે ઓળખાશે) એ કંપની અધિનિયમ, ૧૯૫૬ ની જોગવાઈઓ હેઠળ સ્થાપિત કંપની છે અને મેસર્સ ઓઈલ એન્ડ નેચરલ ગેસ કોર્પોરેશન લિમિટેડ દ્વારા પ્રમોટેડ અને મેસર્સ ગેઈલ (ઈન્ડિયા) લિમિટેડ અને મેસર્સ ગુજરાત સ્ટેટ પેટ્રોલિયમ કોર્પોરેશન લિમિટેડ દ્વારા સહ–પ્રમોટેડ સંયુક્ત સાહસ કંપની છે. તે પેટ્રોકેમિકલ્સ અને અન્ય સંલગ્ન ઉત્પાદનોના ઉત્પાદનના વ્યવસાયમાં રોકાયેલ છે.

૪. અરજીમાં રજૂ કરાયેલા કેસની સંક્ષિપ્ત હકીકતો નીચે મુજબ છે:

[4.1.] અરજદારે ગુજરાતના દહેજ ખાતે PCPIR/SEZ માં પેટ્રોકેમિકલ ઉત્પાદનો અને અન્ય સંલગ્ન ઉત્પાદનોના ઉત્પાદન માટે રાષ્ટ્રીય મહત્વનો એક ગ્રાસ રુટ મેગા પેટ્રોકેમિકલ પ્રોજેક્ટ સ્થાપ્યો છે, જેમાં 4.5 અબજ ડોલરના રોકાણ સાથે ભારતીય ઉપખંડમાં પેટ્રોકેમિકલનો વિશાળ સ્પેક્ટ્રમ પૂરો પાડવામાં આવ્યો છે, જેમાં ઘણા પરસ્પર નિર્ભર એકમો ડિઝાઇન કરવામાં આવ્યા હતા જેમ કે ડ્યુઅલ ફીડ ક્રેકર યુનિટ (DFCU), LLDPE/HDPE સ્વિંગ યુનિટ (PE યુનિટ), સમર્પિત HDPE યુનિટ, પોલીપ્રોપીલીન યુનિટ (PP યુનિટ), પાયરોલિસિસ ગેસ હાઇડ્રોજનેશન યુનિટ, બેન્ઝીન એક્સટ્રેક્શન યુનિટ, બ્યુટાડીન એક્સટ્રેક્શન યુનિટ અને અન્ય પેટ્રોકેમિકલ અને સંલગ્ન ઉત્પાદનોના

ઉત્પાદન માટે. OPaL દ્વારા તેના ઉપરોક્ત પેટ્રોકેમિકલ કોમ્પ્લેક્સમાં સ્થાપિત પ્રાથમિક માળખાગત સુવિધા નીચે મુજબ છે:

(a) DFCU યુનિટ તેના ફીડસ્ટોકને તોડે છે અને

(i) ઇથિલિન, (ii) પ્રોપીલીન, (iii) બ્યુટાડીન, (iv) બેન્ઝીન,

(v) પાયરોલિસિસ ગેસોલિન અને (vi) કાર્બન બ્લેક ફીડ સ્ટોક (CBFS), વગેરે જેવા અનેક રસાયણો ઉત્પન્ન કરે છે, જે અન્ય ડાઉનસ્ટ્રીમ યુનિટ્સ માટે ફીડસ્ટોક છે. એટલે કે PE અને સમર્પિત HDPE યુનિટ્સ માટે ઇથિલિન ફીડ સ્ટોક છે, PP યુનિટ માટે પ્રોપીલીન ફીડ સ્ટોક છે અને અન્ય સંકળાયેલ યુનિટ્સ માટે અન્ય રસાયણો છે.

(b) દરેક યુનિટને કાર્યરત થવા માટે સૌથી આવશ્યક ઇનપુટ તરીકે ઉપયોગિતાઓ (જેમ કે વીજળી, પાણી, ગેસ, વરાળ, વગેરે) અને ફીડસ્ટોક્સની જરૂર પડે છે. વધુમાં, ફીડસ્ટોક્સનો સ્ટોક રાખવા માટે યોગ્ય સ્ટોરેજ (જેમ કે ટાંકી, જહાજો, ગોળા, વગેરે) બનાવવાની પ્રાથમિક જરૂરિયાત છે અને નોન–સ્ટોપ કામગીરી માટે ઉપયોગિતાઓ (જેમ કે ઑફ–સાઇટ્સ). તેથી, દરેક યુનિટ ચલાવવા માટે ઉપયોગિતાઓ અને ઑફ–સાઇટ્સ બંને મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે.

(c) ઉપરોક્ત તમામ એકમો એકબીજા પર આધારિત હોવાથી, સમગ્ર ઉપયોગિતાઓ અને ઑફ–સાઇટ્સનું એકીકરણ સરળ અને અવિરત કામગીરી શરૂ કરવામાં સૌથી મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે.

તેથી, પ્રતિસ્પર્ધી નંબર 2 ના પેટ્રોકેમિકલ સંકુલના સંચાલનમાં ઈન્ટિગ્રેટેડ યુટિલિટીઝ અને ઓફ–સાઇટ્સ (IU અને O) માટેનું પેકેજ સૌથી મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે.

[૪.૨.] અરજદારનો કેસ છે કે દહેજ પેટ્રોકેમિકલ કોમ્પ્લેક્સ ખાતે આ મેગા પ્રોજેક્ટને પૂર્ણ કરવાના હેતુથી, OPaL એ ઘણા રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય માન્યતા પ્રાપ્ત કોન્ટ્રાક્ટરોને તેમના વિશિષ્ટ ટેકનિકલ અનુભવ અને ક્ષમતાઓ અનુસાર વિવિધ એકમો/પેકેજો બાંધવા અને સ્થાપિત કરવા માટે ઘણા લમ્પ–સમ ટર્ન–કી (LSTK) કોન્ટ્રાક્ટ આપ્યા હતા. વર્ષ ૨૦૧૧ માં, OPaL એ તેના દહેજ પેટ્રોકેમિકલ કોમ્પ્લેક્સ માટે ઈન્ટિગ્રેટેડ યુટિલિટીઝ અને ઓફ–સાઇટ્સ (IU&O) પેકેજ પ્રતિવાદી નં.૪ – મેસર્સ FERNAS કન્સ્ટ્રક્શન ઈન્ડિયા પ્રાઈવેટ લિમિટેડ (ત્યારબાદ "પ્રતિવાદી નં.૪– FCIPL" તરીકે ઓળખાશે) ને ટર્નકી ધોરણે સ્વતંત્ર કોન્ટ્રાક્ટર તરીકે NOA ની તારીખથી ૨૮ મહિનાના ચોક્કસ સુનિશ્ચિત પૂર્ણ સમયગાળા સાથે (એટલે કે ૧૪.૦૭.૨૦૧૩ ના રોજ અથવા તે પહેલાં) એક નિશ્ચિત કરાર કિંમત પર એનાયત કર્યું અને કરારના પક્ષકારો વચ્ચે સંમત થયેલા નિયમો અને શરતો પર OPaL અને FCIPL વચ્ચે ઔપચારિક કરાર કરવામાં આવ્યો (ત્યારબાદ "પ્રતિવાદી કરાર" તરીકે ઓળખાશે).

[4.3.] પ્રતિવાદી નં.3 – મેસર્સ રચના ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર લિમિટેડ (ત્યારબાદ

"પ્રતિવાદી નં.3– રચના" તરીકે ઓળખાશે) એ પ્રતિવાદી નં.4 – FCIPL ના પેટા–કોન્ટ્રાક્ટર પૈકી એક છે, જેમને OPaL કરાર (એટલે કે OPaL અને FCIPL વચ્ચેનો કરાર) માં ઉલ્લેખિત કાર્યક્ષેત્રના કેટલાક ભાગ માટે પ્રતિવાદી નં.4– FCIPL દ્વારા નિર્વિવાદપણે અલગ અને વિશિષ્ટ કરાર આપવામાં આવ્યો હતો. પ્રતિવાદી નં.3 – રચના દ્વારા પ્રતિવાદી નં.2 સમક્ષ દાખલ કરાયેલા તેના દાવા/ફરિયાદમાં પણ ઉપરોક્ત હકીકત સ્વીકારવામાં આવી છે. R3 – રચના તરફથી આવી કબૂલાત હોવા છતાં, તેણે પ્રતિવાદી નં.4– FCIPL સામે વ્યાજ સાથે કથિત વિલંબિત ચુકવણીની વસૂલાત માટે MSME કાયદાની કલમ 18(1) હેઠળ MSEFC સમક્ષ ફરિયાદ દાખલ કરી હતી અને અરજદારનો પણ સમાવેશ થતો હતો.

૫. પ્રતિવાદી નં.૩ – રચનાએ MSEFC નો સંપર્ક કરીને અરજદાર અને પ્રતિવાદી નં.૪ – FCIPL ને પૂરા પાડવામાં આવેલા માલ અથવા સેવાઓ માટે વિલંબિત ચુકવણી અંગે ફરિયાદ કરી હતી, જેમાં MSME કાયદાની કલમ ૧૮(૧) હેઠળ નં.DPNo.૭૨૮નો સમાવેશ થાય છે. MSEFC ને આપેલા સંદર્ભ મુજબ, તેણે અરજદાર અને પ્રતિવાદી નં.૪ – FCIPL ને ૨૧.૧૨.૨૦૧૯ ના રોજ યોજાયેલી કાઉન્સિલની ૧૨૩મી બેઠક અને ત્યારબાદ ૩૦.૦૧.૨૦૨૦ ના રોજ યોજાયેલી કાઉન્સિલની ૧૨૯મી બેઠકમાં સુનાવણીના હેતુ માટે નોટિસ

જારી કરી હતી. નોટિસ મળતાં જ અરજદાર MSEFC સમક્ષ હાજર થયા અને લેખિત જવાબ દાખલ કર્યો, જે ૧૪.૧૧.૨૦૧૮ ના રોજ માન્ય કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં કાર્યવાહી સામે વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો કારણ કે પ્રતિવાદી નં.૩– રચનાનો અરજદાર સાથે કરારની કોઈ ગુપ્તતા નથી, અને તેથી, તેમણે દાવો કર્યો હતો કે તે પ્રતિવાદી નં.૩– રચનાને કોઈપણ ચુકવણી કરવા માટે જવાબદાર નથી, અને તેથી, તે અરજદાર વિરુદ્ધ MSEFC નો સંપર્ક કરી શક્યો ન હતો.

૬. અરજદાર વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી અક્ષત ખરે સાથે વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી સુધીર નાણાવટીએ પ્રતિવાદી નં. ૨ – MSEFC દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશનો વિરોધ કરતા રજૂઆત કરી હતી કે પક્ષકારો વચ્ચે સમાધાન કાર્યવાહીમાં નિષ્ફળતા નોંધતો આદેશ એક બિન–વાજબી આદેશ છે, અને તેથી, તેને રદ કરવો જરૂરી છે. તેમણે ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી છે કે પ્રતિવાદી નં. ૩ – રચના સાથે કરારની કોઈ ગુપ્તતા ન હોવાથી, વિલંબિત ચુકવણીની ફરિયાદ સહિત કોઈપણ ફરિયાદ માટે સંપર્ક કરી શકાય નહીં જે MSEFC ને તેની સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દાનો નિર્ણય લેવા માટે અધિકારક્ષેત્ર આપે છે. મધ્યસ્થી અને સમાધાન અધિનિયમ, ૧૯૯૬ (ત્યારબાદ "મધ્યસ્થી અધિનિયમ" તરીકે ઓળખવામાં આવશે) અને MSME અધિનિયમ હેઠળ વિવિધ જોગવાઈઓનો ઉલ્લેખ કરતા અન્ય ઘણા વિવાદો ઉઠાવવામાં આવ્યા હતા જેથી રજૂઆત કરી

શકાય કે પ્રતિવાદી નં. ૩ – રચના સાથે કરારની કોઈ ગુપ્તતા ન હોવાથી, અરજદારને MSME અધિનિયમ હેઠળ કાર્યવાહીનો સામનો કરવો પડી શકે નહીં. તેમણે પ્રતિવાદી નં. ૩– રચનાને કોઈપણ ચુકવણીના હકદારી, તો ઘણું દૂર, આરામ પત્રના અવકાશની બહાર વિલંબિત ચુકવણી; પ્રતિવાદી નં. ૩– રચનાને આરામ પત્રની બહાર ચુકવણી; પ્રતિવાદી નં. ૩– રચનાના કહેવા પર સંદર્ભને ધ્યાનમાં લેવા માટે MSEFC ના અધિકારક્ષેત્ર; મધ્યસ્થી કાયદાની કલમ ૪૦ ને ધ્યાનમાં રાખીને સમાધાનની નિષ્ફળતા પર MSEFC દ્વારા મધ્યસ્થી કરવાની ક્ષમતાના આધારે આદેશની કાયદેસરતા સંબંધિત અનેક દલીલો ઉઠાવી છે અને સંતોષ વ્યક્ત કર્યો છે કે પ્રતિવાદી નં. ૩– રચના સાથેના કરારની ગુપ્તતાના અભાવે, વિવાદ બિલકુલ મધ્યસ્થીપાત્ર નથી, તે પણ MSEFC દ્વારા.

૭. શ્રી નાણાવટી, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ, એ ભારપૂર્વક વિનંતી કરી કે અરજદારને MSME કાયદાની કલમ ૨(d) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત ખરીદનાર કહી શકાય નહીં, અને તેથી, MSEFC MSME કાયદાની કલમ ૧૮(૧) હેઠળ પ્રતિવાદી નં. ૩– રચનાના કહેવા પર કરવામાં આવેલા સંદર્ભને ધ્યાનમાં લેવા માટે સક્ષમ નથી. સંદર્ભમાં દાખલ કરાયેલા જવાબ, મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ પ્રતિવાદી નં. ૩– રચના દ્વારા દાખલ કરાયેલા દાવાના નિવેદન અને તેના પર દાખલ કરાયેલા વાંધાઓનો ઉલ્લેખ કરીને, એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે અરજદાર અને પ્રતિવાદી નં. ૩– રચના વચ્ચે કરારની કોઈ ગુપ્તતા ન હોવા છતાં, અરજદાર

દ્વારા જારી કરાયેલા કમ્ફર્ટ લેટર પહેલાં ચુકવણી માટે, અરજદાર કોઈપણ ચુકવણી કરવા માટે જવાબદાર નથી. વધુમાં એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે પ્રતિવાદી નં. ૪– FCIPL એ પ્રતિવાદી નં. ૩– રચનાના પક્ષમાં કમ્ફર્ટ લેટર જારી કરવાની વિનંતી કરી હતી, જેમાં ચોક્કસ ચુકવણીની ખાતરી આપવામાં આવી હતી, ભલે પ્રતિવાદી નં. ૩– રચનાને વીમાકૃત રકમ કરતાં વધુ ચુકવણી ચૂકવવામાં આવી હોય. વિદ્વાન વકીલ દ્વારા રજૂ કરાયેલા કમ્ફર્ટ લેટર જારી કરવાથી પ્રતિવાદી નં. ૩– રચના સાથેના કરારની ગુપ્તતા તરીકે અર્થઘટન કરવામાં આવશે નહીં. તે જ રીતે, સંકલનના પાના નં. 201 પર આપેલા કમ્ફર્ટ લેટરથી જ તે ખૂબ જ સ્પષ્ટ થાય છે. તે પત્રનો અવકાશ ખૂબ જ મર્યાદિત છે. ફરીથી, સ્પષ્ટપણે ઉલ્લેખ કરવો કે અરજદારનો વિષય કરાર અથવા કાર્ય ઓર્ડરના સંદર્ભમાં પ્રતિવાદી નં. ૩– રચના સાથે કોઈ પણ પ્રકારનો કરાર સંબંધ નથી. ફરીથી, એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે કમ્ફર્ટ લેટર FCIPL અને PMC (પ્રોજેક્ટ મેનેજમેન્ટ કન્સલ્ટન્ટ) દ્વારા પ્રમાણિત થવા પર તેમાં દર્શાવેલ ચોક્કસ રકમ માટે છે. વધુમાં એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે અરજદારને કરારની ગુપ્તતા ન હોવા છતાં પ્રતિવાદી નં. ૩– રચનાને રકમ ચૂકવવા માટે જવાબદાર ન કહી શકાય, ફક્ત કમ્ફર્ટ લેટર અનુસાર ચુકવણી કરવામાં આવે છે, તે પણ પ્રતિવાદી નં. 4– FCIPL ના આગ્રહ પર, અરજદારને MSME કાયદા હેઠળ કાર્યવાહી કરી શકાતી નથી.

8. દાવો કરાયેલ રકમ ચૂકવવાની જવાબદારી માટે ઘણા મુદ્દાઓ ઉભા થયા હોવા છતાં, તે તારીખ જેમાંથી, અરજદાર જવાબદાર છે તેમ ધારીને પણ અને કરારની ગુપ્તતાના અભાવે કરવામાં આવેલા કુલ દાવા માટે પ્રતિવાદી નં. 3– રચનાનો હકદાર હોવા છતાં, ઈન્વોઇસ ઉભા કરવામાં આવ્યા હતા અને પ્રમાણિત નથી વગેરે કારણ કે પ્રતિવાદી નં. 4– FCIPL તેના પેટા–કોન્ટ્રાક્ટર એટલે કે પ્રતિવાદી નં. 3– રચનાને ચુકવણી કરવામાં મુશ્કેલીમાં હતો, તેને સુવિધા આપવા માટે પ્રતિવાદી નં. 3– રચનાને ચોક્કસ રકમ માટે સીધી ચુકવણી કરવાની વ્યવસ્થા કરવામાં આવી હતી. જોકે અરજદાર તેના માટે જવાબદાર ન હતો, કમ્ફર્ટ લેટર જવાબદારી, જથ્થા અને પ્રમાણિત ઈન્વોઇસને મર્યાદિત કરે છે.

9. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે MSME કાયદાની કલમ 18(2) હેઠળ સમાધાન કરવા માટે, પક્ષકારો વચ્ચે કોઈ કરાર હોવો જરૂરી છે. મધ્યસ્થી કાયદાની કલમ 65 નો ઉલ્લેખ કરીને, તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે મધ્યસ્થી કરારના પક્ષકારો વચ્ચે સમાધાન થઈ શકે છે. પ્રતિવાદી નં.3– રચના અરજદાર દ્વારા પ્રતિવાદી નં.4– FCIPL સાથે કરાયેલા કરારનો પક્ષકાર નથી તે દલીલ કરવા માટે, તેમણે મધ્યસ્થી કાયદાની કલમ 2 ની પેટા કલમ (h) નો ઉલ્લેખ કર્યો છે જ્યાં "પક્ષ" નો અર્થ મધ્યસ્થી કરારનો પક્ષકાર થાય છે. તેથી, તેમની રજૂઆત મુજબ, પક્ષકારો વચ્ચે MSEFC દ્વારા સમાધાન પણ થઈ શક્યું ન હતું.

ટૂંકમાં, તેમની રજૂઆત એ છે કે અરજદાર અને પ્રતિવાદી નં.૩– રચના વચ્ચે કોઈ કરાર થયો હોવો જોઈએ અને પછી જ તે MSEFC ને સંદર્ભને ધ્યાનમાં લેવા માટે અધિકારક્ષેત્ર આપી શકે છે. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે મધ્યસ્થી કરારને માન્યતા આપતી એકમાત્ર પદ્ધતિ એ છે કે કરારમાં મધ્યસ્થી કલમ ધરાવતા પક્ષકારો વચ્ચે કરારનું અસ્તિત્વ હોય અથવા અલગ કરારમાંથી અથવા પત્રો, ટેલિગ્રામ વગેરેના કોઈપણ વિનિમય દ્વારા અથવા જ્યાં એક પક્ષ કરારના અસ્તિત્વનો દાવો કરે છે અને જેનો અન્ય પક્ષ દ્વારા ઇનકાર કરવામાં આવતો નથી. તેથી, તેમણે રજૂઆત કરી છે કે MSEFC દ્વારા કોઈ મધ્યસ્થી હાથ ધરવામાં આવી શકી ન હોત, તે મધ્યસ્થી અધિનિયમને પાત્ર નથી. વધુમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે મધ્યસ્થી અધિનિયમની કલમ 80 ને ધ્યાનમાં રાખીને, જ્યારે MSEFC પોતે સમાધાન હાથ ધર્યું હતું ત્યારે તે ત્યારબાદ પક્ષકારોને તેની સમક્ષ મધ્યસ્થી શરૂ કરવાનો નિર્દેશ આપી શક્યું ન હોત. તેમણે રજૂઆત કરી છે કે સમાધાનકાર મધ્યસ્થી તરીકે કાર્ય કરવાથી બાકાત છે અથવા પ્રતિનિધિ તરીકે અથવા કાઉન્સિલ મધ્યસ્થી તરીકે કાર્ય કરી શકતી નથી. તેથી, તેમની રજૂઆત મુજબ, MSEFC દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશને રદ કરીને તેમાં દખલ કરવી જરૂરી છે.

૧૦. આ કોર્ટ દ્વારા ૧૮.૦૧.૨૦૧૯ ના રોજ નક્કી કરાયેલા સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૬૨૬૫ ઓફ ૨૦૧૮ દ્વારા મેસર્સ ઈસુન રેરોલ લિમિટેડ

વિરુદ્ધ મેસર્સ નિક સાન એન્જિનિયરિંગ કંપની લિમિટેડના કેસમાં નિર્ણય પર આધાર રાખીને, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અહીં રજૂ કરાયેલ કેસ ઉપરોક્ત નિર્ણય દ્વારા સંપૂર્ણ રીતે આવરી લેવામાં આવ્યો છે. ફકરા ૧૦, ૧૪, ૨૧ અને ૨૮ નો ઉલ્લેખ કરીને, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે MSEFC સમક્ષ કરવામાં આવેલ સંદર્ભ અધિકારક્ષેત્ર અને સત્તાના અભાવે યોગ્ય નથી અને તેથી ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળની અરજી જાળવી શકાય છે. ઉપરોક્ત અરજીમાં કરવામાં આવેલી પ્રાર્થનાઓ અને આ અરજીમાં કરવામાં આવેલી પ્રાર્થનાઓનો ઉલ્લેખ કરવા પર ધ્યાન દોરતા, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તે બરાબર એ જ ફરિયાદ અને એ જ પ્રાર્થના છે, અને તેથી, અરજી જાળવી શકાય છે અને કારણ કે ઉપરોક્ત અરજી MSEFC ના અધિકારક્ષેત્રના અભાવે મંજૂર કરવામાં આવી હતી, આ અરજીને પણ સમાન શરતોમાં મંજૂરી આપી શકાય છે.

૧૧. આ કોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજના ઉપરોક્ત નિર્ણયને પડકારતી લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૬૧૯ ઓફ ૨૦૧૯ માં આપેલા નિર્ણય પર આધાર રાખીને, ખાસ કરીને, ફકરા ૪૬ નો ઉલ્લેખ કરીને, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અરજદાર દ્વારા MSME કાયદાની કલમ ૧૭ હેઠળ કોઈ રકમ ચૂકવવાપાત્ર ન હોવાથી, MSEFC સમક્ષ કરવામાં આવેલ સંદર્ભ અધિકારક્ષેત્ર વિનાનો છે. "ચુકવવાપાત્ર" શબ્દ પર વધુ ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો જેમાં દાવો

કરવામાં આવ્યો હતો કે કમ્ફર્ટ લેટરમાં દર્શાવેલ રકમ સિવાય અને તેનાથી વધુ રકમ, જે પહેલાથી ચૂકવવામાં આવી છે, પ્રતિવાદી નં. ૩– રચનાને કંઈ ચૂકવવાપાત્ર નથી, અને તેથી, એવું કહી શકાય નહીં કે MSEFC ને કરવામાં આવેલ સંદર્ભ સક્ષમ છે, અને તેથી, તેને રદ કરવાની જરૂર હતી.

૧૨. એસ્સાર ઓઇલ લિમિટેડ વિરુદ્ધ હિન્દુસ્તાન શિપયાર્ડ લિમિટેડ અને અન્યોના કેસના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરીને, AIR ૨૦૧૫ SC ૩૧૧૬ માં જણાવવામાં આવ્યું છે કે કરારની ગુપ્તતાના અભાવે, અરજદાર દ્વારા પ્રતિવાદી નં. ૩– રચનાને કેટલીક ચૂકવણી કરવામાં આવી હોવાથી, એવું કહી શકાય નહીં કે અરજદાર અને પ્રતિવાદી નં. ૩– રચના વચ્ચે કરારની ગુપ્તતા છે, ભલે ઘણી વખત પ્રતિવાદી નં. ૩– રચનાને સીધી ચુકવણી કરવામાં આવી હોય, તો પણ લવાદી ટ્રિબ્યુનલને અધિકારક્ષેત્ર આપવા માટે કરારની ગુપ્તતા અસ્તિત્વમાં નથી એમ કહી શકાય.

૧૩. તેમણે ક્લોરો કંટ્રોલ્સ ઈન્ડિયા પ્રાઈવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ સેવર્ન ટ્રેન્ટ વોટર પ્યુરિફિકેશન ઇન્ક. અને અન્યોના કેસમાં (૨૦૧૩) ૧ એસસીસી ૬૪૧ માં અહેવાલ કરાયેલા નિર્ણય પર વધુ આધાર રાખ્યો, જેમાં ફકરા ૭૩, ૭૬, ૮૬ અને ૧૦૦ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે બિન–સહી કરનાર અથવા તૃતીય પક્ષને તેમની પૂર્વ સંમતિ વિના મધ્યસ્થીનો

ભોગ બનાવી શકાય છે, પરંતુ તે ફક્ત અપવાદરૂપ કિસ્સાઓમાં જ હશે. તેમણે રજૂઆત કરી છે કે કોર્ટ મધ્યસ્થી કરાર પર સહી કરનાર પક્ષ સાથે સીધા સંબંધ, વિષયવસ્તુની સીધી સમાનતા અને પક્ષકારો વચ્ચેના કરાર, સંયુક્ત વ્યવહાર હોવાના સંદર્ભમાં આ અપવાદોની તપાસ કરશે. તેમણે રજૂઆત કરી છે કે કોર્ટે આવી દલીલોની વધુ સાવધાની સાથે અને કરારની ભાષા અને પક્ષકારોના હેતુના ચોક્કસ સંદર્ભ દ્વારા તપાસ કરવી જોઈએ. ઉપરોક્ત નિર્ણયના ફકરા નં. ૧૦૦ ના આધારે, તેમણે રજૂઆત કરી છે કે કરાર પર સહી ન કરનાર અને તૃતીય પક્ષ વચ્ચે મધ્યસ્થી શક્ય બની શકે છે, પરંતુ, તે પક્ષ પર ભારે જવાબદારી છે કે તે દર્શાવે કે હકીકતમાં અને કાયદામાં, તે મધ્યસ્થી અધિનિયમની કલમ ૪૫ હેઠળ વિચારણા મુજબ, સહી કરનાર પક્ષ હેઠળ અથવા તેના દ્વારા દાવો કરી રહ્યો છે. તેમણે રજૂઆત કરી છે કે જ્યાં અરજદાર તૃતીય પક્ષ છે ત્યાં પ્રતિવાદી નં. ૪ – FCIPL અને પ્રતિવાદી નં. ૩ – રચના વચ્ચે કરાર હોઈ શકે છે. જ્યારે, અરજદાર અને પ્રતિવાદી નં. ૪ – FCIPL વચ્ચે, પ્રતિવાદી નં. ૩ – રચના એક તૃતીય પક્ષ છે જેની સાથે અરજદાર દ્વારા કોઈ લેખિત અથવા સહી કરેલ કરાર નથી.

૧૪. વી.જી. સંતોસમ વી. શાંતિ જ્ઞાનશેખરન અને ઓર્સ. ના કેસમાં એક નિર્ણય પર આધાર રાખીને, જે ૨૦૨૦ ના SCC ઓનલાઈન મેડ ૫૬૦ માં અહેવાલ આપવામાં આવ્યો હતો, તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે "ગ્રુપ ઓફ કંપનીઝ" નો સિદ્ધાંત આંતરરાષ્ટ્રીય સંદર્ભમાં વિકસિત થયો છે, જેમાં કંપની

દ્વારા કરવામાં આવેલ મધ્યસ્થી કરાર, જે કંપનીઓના જૂથમાં એક છે, તેના બિન–સહી કરનાર આનુષંગિકો અથવા બહેન અથવા માતાપિતાની ચિંતાઓને બાંધી શકે છે, જો સંજોગો દર્શાવે છે કે બધા પક્ષોનો પરસ્પર હેતુ સહી કરનારા અને બિન–સહી કરનાર આનુષંગિકો બંનેને બાંધવાનો હતો. તેમણે રજૂઆત કરી છે કે હાલના કેસમાં પ્રતિવાદી નં.3– રચના કંપનીઓના જૂથ અથવા પ્રતિવાદી નં.4– FCIPL ની સંલગ્ન અથવા બહેન અથવા માતાપિતા તરીકે ઓળખાવા માટે લાયક નથી, અને તેથી, તે અરજદાર સાથે પ્રતિવાદી નં.4–FCIPL દ્વારા કરવામાં આવેલા કરાર પર સહી કરનાર નથી અથવા પ્રતિવાદી નં.4–FCIPL અને પ્રતિવાદી નં.3– રચના વચ્ચે કરવામાં આવેલા કરાર પર સહી કરનાર નથી, પક્ષકારો વચ્ચેનો વિવાદ મધ્યસ્થી દ્વારા ઉકેલી શકાતો નથી જો તેમની વચ્ચે કોઈ કરાર અને/અથવા તેમાં મધ્યસ્થી કલમ ન હોય. ઉપરોક્ત નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરતા, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ક્લોરો કંટ્રોલ્સ ઈન્ડિયા પ્રાઈવેટ લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા નક્કી કરાયેલ મધ્યસ્થી કાર્યવાહીમાં ત્રીજા પક્ષને પક્ષકાર તરીકે સામેલ કરી શકાતો નથી. તેમણે શ્રી મહાવીર ફેરો એલોય્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ ઓરિસ્સા હાઈકોર્ટના નિર્ણય પર વધુ આધાર રાખ્યો. પેસરી મિનરલ્સ લિમિટેડે MANU/OR/0144/2018 માં અહેવાલ આપ્યો હતો, ખાસ કરીને ફકરા નં. 15 અને 16 માં, જેમાં ઉપરોક્ત હાઇકોર્ટે મેસર્સ સ્ટીલ ઓથોરિટી ઓફ ઇન્ડિયા લિમિટેડ વિ. માઇક્રો સ્મોલ એન્ટરપ્રાઇઝ ફેસિલિટેશન કાઉન્સિલના કેસમાં નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો,

જેમાં AIR 2012 બોમ્બે 178 માં અહેવાલ આપ્યો હતો કે પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદને મધ્યસ્થી કરવા માટે MSEFC ને અધિકારક્ષેત્ર આપવા માટે એક મધ્યસ્થી કરાર હોવો જોઈએ.

૧૫. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે અરજદારને MSME કાયદાની કલમ ૨(d) હેઠળ ખરીદનાર કહી શકાય નહીં અને પ્રતિવાદી નં.૩– રચનાને પણ પ્રતિવાદી નં.૩– રચનાના કહેવા પર કરવામાં આવેલા સંદર્ભ પર MSEFC ને અધિકારક્ષેત્ર આપતા કાયદાની કલમ ૨(n) હેઠળ સપ્લાયર કહી શકાય નહીં. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ખરીદનારની વ્યાખ્યાને ધ્યાનમાં લેતા, અરજદારને સપ્લાયર પાસેથી કોઈપણ માલ અથવા સેવાઓનો પ્રાપ્તકર્તા કહી શકાય નહીં. તેથી, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે MSEFC પાસે પ્રતિવાદી નં.૩– રચનાના કહેવા પર સંદર્ભ સ્વીકારવાનો સ્વાભાવિક અધિકારક્ષેત્રનો અભાવ છે, અને તેથી, તેના દ્વારા પસાર કરાયેલો આદેશ અધિકારક્ષેત્ર વિનાનો અને ગેરકાયદેસર છે, તેને રદ કરવાની અને બાજુ પર રાખવાની જરૂર છે.

૧૬. તેની સામે, શ્રી સંજનવાલાએ, શ્રી ઋષભ શાહ સાથે, પ્રતિવાદી નં. ૩– રચના વતી કેવિયેટ પર હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ, રજૂઆત કરી હતી કે ખરીદનારની વ્યાખ્યાને સંતોષવા માટે, ખરીદનાર સાથે સીધો સંબંધ જરૂરી નથી.

અરજીના પાના નં. ૧૬ પરના ગ્રાઉન્ડ (ડી) અને ૨૩.૦૭.૨૦૧૪ ના રોજના દિલાસો પત્રના થોડા ફકરા અને બે ફકરાઓ અને તેમાં ઉલ્લેખિત દિલાસો પત્રનો ઉલ્લેખ કરીને, રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારે આ અરજીના રેકોર્ડ પર તે દિલાસો પત્ર રજૂ કર્યો નથી જેના આધારે રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે પ્રતિવાદી નં. 3– રચના સાથે કરારની કોઈ ખાનગીતા નથી. વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારનો પ્રયાસ પ્રમાણિક કે પ્રામાણિક પ્રયાસ નથી. રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે પ્રતિવાદી નં. 3– રચનાએ તેમના જવાબમાં ૨૩.૦૭.૨૦૧૪ ના રોજનો દિલાસો પત્ર જ રજૂ કરવાનો નહોતો, પરંતુ અરજદાર – કંપનીના બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ દ્વારા પસાર કરાયેલા ઠરાવના મિનિટ્સના સારાંશ પણ રજૂ કરવાના હતા. પાનું નં. ૧૨૯ – પરિશિષ્ટ–એચ તરફ ધ્યાન દોરવું જે અરજદાર અને પ્રોજેક્ટ મેનેજમેન્ટ કન્સલ્ટન્ટ (EIL) વચ્ચે FCIPL સાથે થયેલી ચર્ચાની નોંધો રેકોર્ડ કરે છે, 23.07.2014 ના રોજના કમ્ફર્ટ લેટરના અનુગામી પણ. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે અરજદારના બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સે તેના પ્રોજેક્ટ મેનેજમેન્ટ કન્સલ્ટન્ટ (EIL) દ્વારા પૂર્ણ થયેલા અને પ્રમાણિત કાર્યોના આધારે પ્રતિવાદી નં. 4– FCIPL ના તમામ પેટા–કોન્ટ્રાક્ટરોને સીધી ચૂકવણી કરવાનો નિર્ણય લીધો હતો. આમ, એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે તેઓએ માત્ર પ્રતિવાદી નં. 3– રચનાને જ નહીં પરંતુ પ્રતિવાદી નં. 4– FCIPL – મુખ્ય કોન્ટ્રાક્ટરના તમામ વિક્રેતાઓ / પેટા–કોન્ટ્રાક્ટરોને ચૂકવણી કરવાનું વચન આપ્યું હતું.

૧૭. ૨૩.૦૭.૨૦૧૪ ના રોજ સંકલનના પાના નં. ૨૦૧ પર આપેલા કન્સલ્ટેશન લેટરને ધ્યાન દોરતા, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે કરોડો રૂપિયાની ચુકવણીની ખાતરી આપવામાં આવી ન હતી, પરંતુ તે ફરીથી રસ્તાના કામો વહેલામાં વહેલી તકે પૂર્ણ કરવાની વિનંતી સાથે હતી અને તે પણ પ્રતિવાદી નં. ૩– રચનાને. આમ, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારે, રકમ ચૂકવવાના ખાતરી/વચન હેઠળ, પ્રતિવાદી નં. ૩– રચનાની સેવાઓનો સ્વીકાર કર્યો હતો જે તેણે કરેલા રસ્તાના કામો પર વિચારણા માટે કર્યો હતો અને હવે જ્યારે અરજદાર સાથે કરારની ગુપ્તતાના આધારે ચુકવણીની વાત આવે છે ત્યારે અરજદારે પાછા ફર્યા હતા. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે અરજદાર એકંદર પ્રોજેક્ટ શેડ્યૂલના સમયસર પૂર્ણ થવા અંગે ખૂબ ચિંતિત હતા જે પ્રતિવાદી નં. ૪– FCIPL દ્વારા કામની નબળી પ્રગતિને કારણે વિલંબિત થઈ રહ્યો હતો જેના કારણે તેમણે પ્રતિવાદી નં. ૪– FCIPL ના સંદર્ભમાં કરારની સ્થિતિ જાળવી રાખી હતી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે પ્રોજેક્ટને પ્રગતિ પર લાવવા / વેગ આપવા અને મહત્વપૂર્ણ સમયમર્યાદા પૂરી કરવા માટે, બધા પેટા–કોન્ટ્રાક્ટરોને સીધા ચૂકવણી કરવાનું વચન આપવામાં આવ્યું હતું જે પેટા–કોન્ટ્રાક્ટરો સાથે કામ કરાવવા અથવા તેમની પાસેથી સેવાઓ મેળવવાનો સીધો કરાર છે, જે ચૂકવણીના વચન પર કરવામાં આવ્યો હતો. એટલું જ નહીં, સંકલનના પાના નં. ૧૩૧ તરફ ધ્યાન દોરતા, જે અરજદાર – કંપનીની

૧૨.૧૧.૨૦૧૪ ના રોજ નવી દિલ્હી ખાતે યોજાયેલી ૫૨મી બોર્ડ મીટિંગની મિનિટ્સ છે જ્યાં ડિરેક્ટર બોર્ડે PMC/EIL અને FCIPL ની ભલામણ પર પેટા–કોન્ટ્રાક્ટરો/પેટા વિક્રેતાઓ/FCIPL વતી સીધી ચુકવણી કરવા અથવા LC ખોલવા માટે સ્વીકાર કર્યો હતો અને મંજૂરી આપી હતી. વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે ૦૧ સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૪ થી પેટા–કોન્ટ્રાક્ટરો/પેટા વિક્રેતાઓને સીધી ચુકવણી માટે FCIPL ના ઇન્વોઇસની પ્રક્રિયા કરવા માટે મંજૂરી અનુસાર વધુ ઉકેલ લાવવામાં આવ્યો હતો. તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે કામ સમયસર પૂર્ણ કરવા માટે, તેઓએ પ્રતિવાદી નં. 3– રચના દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા માલ અને સેવાઓનો સ્વીકાર કર્યો અને સ્વીકાર કર્યો અને જ્યારે ચુકવણી કરવાની વાત આવે છે, ત્યારે અરજદાર પ્રતિવાદી નં. 3– રચના સાથે સીધા ખાનગી કરારનો અભાવ હોવાનું જણાવીને હાથ ઊંચા કરે છે. આમ, અરજદાર – કંપનીના ડિરેક્ટર બોર્ડના પત્રવ્યવહાર અને ઠરાવ સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે લેખિતમાં કોઈ કરાર ન હોવા છતાં, તે માત્ર પ્રતિવાદી નં. 3– રચના સાથે જ નહીં પરંતુ તમામ પેટા કોન્ટ્રાક્ટરો અને પેટા વિક્રેતાઓને પ્રતિવાદી નં. 4 – FCIPL સાથેના કરાર અનુસાર તેમના દ્વારા પૂર્ણ થયેલા બાકીના કામ માટે સીધી ચુકવણી કરવાની ખાતરી પર મૌખિક કરારની વાત કરે છે.

૧૮. ડિરેક્ટર બોર્ડના આવા ઠરાવ તેમજ કમ્ફર્ટ લેટર અને અન્ય પત્રવ્યવહાર તરફ ધ્યાન દોરતા, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે પ્રોજેક્ટ

કાર્યના સમયપત્રકને જાળવવા માટે, તેઓએ પેટા કોન્ટ્રાક્ટરો / પેટા વિક્રેતાઓને સીધી ચુકવણી કરવાની ખાતરી આપી હતી જે પેટા વિક્રેતાઓ / પેટા ઠેકેદારો સાથેના કરારની સભાન સ્વીકૃતિ સિવાય બીજું કંઈ નથી, અને તેથી, અરજદાર ખરીદનારની વ્યાખ્યાને સંતોષે છે, અને તેથી, તે અધિકારક્ષેત્ર આપે છે, જ્યારે અરજદાર પ્રતિવાદી નં. ૩– રચના દ્વારા તેમના વતી કરવામાં આવેલા કામ માટે સમયસર ચુકવણી કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે, જે MSME કાયદાની કલમ ૨(n) હેઠળ સપ્લાયરની વ્યાખ્યાને પૂર્ણ કરે છે.

૧૯. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદાર ફક્ત એટલા માટે જવાબદારીનો ઇનકાર કરવાનો પ્રયાસ કરે છે કે પ્રતિવાદી નં.૩– રચના સાથે કરારની કોઈ ગુપ્તતા નથી, અને તેથી, અરજદાર તેને પૂરી પાડવામાં આવતી કોઈપણ સેવાઓ અથવા માલનો ખરીદનાર નથી. જો કે, પ્રતિવાદી નં.૩– રચના આ વિવાદથી અજાણ નથી. તે ફક્ત કરવામાં આવનારા કાર્ય માટે સીધી ચુકવણીની પ્રતિબદ્ધતાની ખાતરી પર હતું, પ્રતિવાદી નં.૩– રચનાએ તેને સેવાઓ પૂરી પાડી હતી, અને તેથી, અરજદાર તેનો ખરીદનાર છે. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સપ્લાયરની વ્યાખ્યાને પૂર્ણ કરવા માટે, સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગોએ MSME કાયદાની કલમ 8 ની પેટા–કલમ (1) હેઠળ ઉલ્લેખિત સત્તાધિકારી સમક્ષ એક મેમોરેન્ડમ ફાઇલ કરવું પડશે અને તેમાં કોઈપણ કંપની, સહકારી મંડળી, ટ્રસ્ટ અથવા સંસ્થા, ગમે તે નામથી ઓળખાય, હાલમાં

અમલમાં રહેલા કોઈપણ કાયદા હેઠળ નોંધાયેલ અથવા રચાયેલી અને સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો દ્વારા ઉત્પાદિત માલ વેચવામાં અને આવા સાહસો દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓ પ્રદાન કરવામાં રોકાયેલ હોય તેનો સમાવેશ થાય છે.

૨૦. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૧૬ ને ધ્યાનમાં રાખીને, અરજદાર તેના પોતાના અધિકારક્ષેત્રમાં આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ તમામ સંભવિત વાંધાઓ લઈ શકે છે જેમાં આર્બિટ્રેશન કરારના અસ્તિત્વ અથવા માન્યતા અંગેનો વાંધો શામેલ છે, અને તેથી, અરજદાર ઉકેલ લાવનાર નથી અને વાંધો ઉઠાવવામાં આવેલ આદેશ અધિકારક્ષેત્ર વિનાનો નથી, ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળની આ અરજી પર વિચાર કરી શકાશે નહીં.

21. ફૂડ કોર્પોરેશન ઓફ ઈન્ડિયા વિરુદ્ધ ઈન્ડિયન કાઉન્સિલ ઓફ આર્બિટ્રેશન એન્ડ ઓર્સના કેસમાં (2003) 6 SCC 564 માં નોંધાયેલા નિર્ણય પર આધાર રાખીને, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા નક્કી કરાયેલા મધ્યસ્થી ન્યાયાધીશના અધિકારક્ષેત્ર અંગેના તમામ ઉપલબ્ધ વાંધાઓ તેની સમક્ષ ઉઠાવવા માટે ઉપલબ્ધ છે, આ અરજી પર વિચાર કરી શકાતો નથી. તેના પર આધાર રાખીને, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે મધ્યસ્થી કરારના

અસ્તિત્વ અથવા માન્યતાના સંદર્ભમાં તે તમામ વાંધાઓ એવા મુદ્દાઓ છે જે મધ્યસ્થી ન્યાયાધીશ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ રજૂ કરવા જોઈએ અને હાઈકોર્ટે ન્યાયાધીશ ભૂમિકા અપનાવવી જોઈએ નહીં અને કરારના અસ્તિત્વ અથવા અન્યથા તેમજ મધ્યસ્થીનો સંદર્ભ લેવાની સ્થાયીતા અને કાયદેસરતા અથવા અન્યથા કારણો નોંધતો ચુકાદો પાછો ફર્યો. ટૂંકમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદાર આ કોર્ટને એવી ન્યાયાધીશ ભૂમિકા નિભાવવા વિનંતી કરી રહ્યો છે જે મધ્યસ્થી ન્યાયાધીશ ટ્રિબ્યુનલનો અધિકારક્ષેત્ર છે, અને તેથી, ભારતના બંધારણની કલમ 226 હેઠળની રિટ અરજી જાળવી શકાય નહીં. તેથી, તેમણે આ કોર્ટને વિનંતી કરી છે કે તે તમામ ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દાઓનો નિર્ણય લેવાનું ટાળે જેનો નિર્ણય આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા જ લેવાનો હોય. મેસર્સ ઈસુન રેરોલ લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં અરજદાર દ્વારા આધારભૂત ચુકાદાના જવાબમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ત્યાં પ્રતિવાદીએ સપ્લાયર હોવાનો દાવો કર્યો હતો જ્યાં તેણે MSME એક્ટની કલમ 8 ની પેટા–કલમ (1) હેઠળ સત્તાધિકારી સમક્ષ કોઈ મેમોરેન્ડમ ફાઇલ કર્યું ન હતું, અને તેથી, તે સપ્લાયરની વ્યાખ્યાને પૂર્ણ કરતું નથી અને તેથી દલીલ ઉઠાવવામાં આવી હતી કે MSEFC પાસે તેના કહેવા પર દાખલ કરાયેલ સંદર્ભને ધ્યાનમાં લેવા માટે સંપૂર્ણપણે અધિકારક્ષેત્રનો અભાવ છે.

22. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે સ્વીકૃત દલીલો પરના ઉપરોક્ત

કેસમાં, કારણ કે MSEFC સમક્ષ સંદર્ભ પસંદ કરનાર વ્યક્તિ MSME કાયદાની કલમ 2 (n) હેઠળ સપ્લાયર તરીકે લાયક ન હતી, હાઇકોર્ટે અરજીનો સ્વીકાર કર્યો હતો કારણ કે MSEFC પાસે આવી અરજીનો સ્વીકાર કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર નથી, જેને આ કોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે 27.12.2019 ના લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. 619 ઓફ 2019 માં માન્ય રાખ્યો છે. તેમણે ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી છે કે અહીં અરજદારનો દાવો ક્યારેય એવો નથી કે MSEFC પાસે સંદર્ભનો સ્વીકાર કરવાનો અધિકારક્ષેત્રનો અભાવ છે. તેમની રજૂઆત મુજબ, સપ્લાયર અને ખરીદનારના સંબંધ સિવાય, તેમની વચ્ચે એક નિષ્કર્ષિત કરાર છે અને ભારતના બંધારણની કલમ 226 હેઠળ અરજીમાં આ કોર્ટ દ્વારા આવા વિવાદિત પ્રશ્નનો ઉલ્લેખ કરી શકાતો નથી, તેને નકારી કાઢવો જોઈએ. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે MSME કાયદાની યોજનાને ધ્યાનમાં લેતા, વિવાદાસ્પદ મુદ્દાઓના નિર્ણય માટે કોઈ અવકાશ નથી. અંતર્ગત કાયદાકીય હેતુ તેને મધ્યસ્થી પર છોડી દેવાનો છે. આવા દાવાના સમર્થનમાં, તેમણે JITF વોટર ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર લિમિટેડ વિરુદ્ધ MSME કમિશનરેટ અને 2018 ના SCA નં. 11169 માં રજૂ કરાયેલા કેસના આ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે જ્યાં (2013) 1 SCC 641 માં નોંધાયેલા ક્લોરો કંટ્રોલ્સ ઇન્ડિયા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ સેવર્ન ટ્રેન્ટ પાવર વોટર પ્યુરિફિકેશન ઇન્ક. એન્ડ ઓર્સના કેસમાં ચુકાદા અને કરારની ગોપનીયતા અંગેના દાવાને ધ્યાનમાં લેતા, આ કોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજે તારણ કાઢ્યું હતું કે MSEFC પાસે વિવાદનો વિચાર કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર છે

અને 2019 ના LPA નં. 1167 દ્વારા આ કોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા પુષ્ટિ મળેલી અરજીને ફગાવી દીધી હતી, ક્લોરો કંટ્રોલ્સ ઇન્ડિયા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (સુપ્રા) ના નિર્ણય અને મેસર્સ નિક સાન એન્જિનિયરિંગ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ મેસર્સ નિક સાન એન્જિનિયરિંગ કંપની લિમિટેડના કેસમાં ડિવિઝન બેન્ચના નિર્ણયને ધ્યાનમાં લેતા પણ. ઇસુન રેરોલર લિમિટેડ એટલે કે LPA /619/2019, એ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ 16 ને ધ્યાનમાં લેતા LPA ને ફગાવી દીધો.

૨૩. શ્રી સંજનવાલા, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ, કમિન્સ ટેક્નોલોજીસ ઇન્ડિયા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ માઇક્રો એન્ડ સ્મોલ માઇક્રો એન્ટરપ્રાઇઝ ફેસિલિટેશન કાઉન્સિલ અને અન્યોના કેસમાં ૦૩.૦૩.૨૦૨૦ ના રોજ અલ્હાબાદ હાઇકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલ રિટ સી નં. ૭૭૮૫ ઓફ ૨૦૨૦ માં પસાર કરાયેલા નિર્ણય પર આધાર રાખીને, રજૂઆત કરી હતી કે MSEFC પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદમાં મધ્યસ્થી કરી શકતું નથી કારણ કે તેણે સમાધાનકારી તરીકે કામ કર્યું હતું, તે દલીલને માન્ય રાખી શકાતી નથી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે MSME કાયદાની કલમ ૨૪, MSME કાયદાની કલમ ૧૫ થી ૨૩ ની જોગવાઈઓ પર ઓવરરાઇડિંગ અસરની જોગવાઈ કરે છે, તે હાલમાં અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈપણ કાયદામાં સમાવિષ્ટ કોઈપણ અસંગત હોવા છતાં, માન્ય છે. આમ, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે MSME કાયદો

પાછળથી મધ્યસ્થી કાયદાના અમલીકરણ પછી લગભગ ૧૦ વર્ષ પછી સભાનપણે લાગુ કરાયેલ MSME કાયદામાં કરવામાં આવેલી જોગવાઈઓ સાથે અસંગત જોગવાઈઓ પર ઓવરરાઈડિંગ અસર પ્રદાન કરે છે. તેથી, જ્યારે MSME કાયદાની કલમ 18(3) માં MSEFC ને સમાધાન કાર્યવાહીમાં નિષ્ફળતા પર મધ્યસ્થી કરવાની સત્તા આપતી જોગવાઈ કરવામાં આવે છે અથવા વૈકલ્પિક વિવાદ નિરાકરણ માટે પ્રદાન કરતી કોઈપણ સંસ્થા અથવા કેન્દ્રનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે મધ્યસ્થી કાયદાની કલમ 80 માં કરવામાં આવેલી જોગવાઈઓને ઓવરરાઇડ કરશે જે સમાધાનકર્તાને તેના દ્વારા સમાધાન કરાયેલા વિવાદના સંદર્ભમાં મધ્યસ્થી તરીકે કાર્ય કરવા માટે પ્રતિબંધિત કરે છે.

૨૪. વધુમાં એ વાતની ખાતરી કરવામાં આવે છે કે એકવાર અરજદારે કમ્ફર્ટ લેટર દ્વારા પણ ચૂકવણી કરવાનું વચન આપ્યું હોય, તો તે વચન પૂર્ણ કરવાની તેમની ફરજ બને છે. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે જે વ્યક્તિ ચૂકવણી કરવાની જવાબદારી લે છે અને માલ અથવા સેવાઓ પ્રાપ્ત કરતી વખતે ઉપરોક્ત જવાબદારી પૂર્ણ કરતી નથી અને ચૂકવણી કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે, તે MSME કાયદા હેઠળ વ્યાખ્યાયિત મુજબ ખરીદદાર બને છે. તેમણે વધુમાં એવી રજૂઆત કરી છે કે કોઈપણ કારણોસર રજૂ કરાયેલા બિલના હિસાબ અને સ્વીકાર્યતા અંગેના વિવાદને આ કોર્ટ દ્વારા, તે પણ, ભારતના

બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ, દાખલ કરી શકાતો નથી. તેમણે વધુમાં એવી રજૂઆત કરી છે કે MSME કાયદાની કલમ ૧૮ હેઠળ એક કાલ્પનિક જોગવાઈ છે, લેખિતમાં મધ્યસ્થી કરારની ગેરહાજરીમાં પણ, મધ્યસ્થી કલમ સાથે અથવા તેના વિના, વિવાદ MSEFC દ્વારા ઉકેલી શકાય છે જાણે કે મધ્યસ્થી કાયદાની કલમ ૭ ની પેટા–કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત મધ્યસ્થી કરાર અસ્તિત્વમાં હોય. આમ, તેમણે એવી રજૂઆત કરી છે કે અરજદારનો દલીલ કે અરજદાર સાથે કરારની ગુપ્તતાનો અભાવ છે તે મહત્વહીન બની જાય છે.

25. તેની સામે, શ્રી ઉત્કર્ષ શર્મા, વિદ્વાન AGP, જે પ્રતિવાદી નં. 2– સુવિધા પરિષદ – MSEFC નું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે, જેમને તેના અધિકારક્ષેત્રની ખાતરી કરવા માટે નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી, તેમણે રજૂઆત કરી કે MSME કાયદાના ઉદ્દેશ્યને ધ્યાનમાં રાખીને, કાઉન્સિલને સપ્લાયર અને ખરીદનાર વચ્ચેના વિવાદનું સમાધાન અને/અથવા મધ્યસ્થી કરવાનો અધિકાર છે. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે સમાધાન અને/અથવા મધ્યસ્થી માટે વિવાદ હાથ ધરવા માટેની મર્યાદિત પૂછપરછ એ સુનિશ્ચિત કરવાની છે કે તેની સમક્ષ સંદર્ભ ફાઇલ કરનાર વ્યક્તિ MSME કાયદાની કલમ 2(d) – ખરીદનાર અને કલમ 2(n) – સપ્લાયરના ઘટકોને સંતોષે છે કે નહીં. એકવાર તેઓ MSME કાયદાની કલમ 2(d) અને કલમ 2(n) ના ઘટકોને સંતોષે છે, પછી MSEFC ને સંદર્ભ સ્વીકારવાનો અધિકારક્ષેત્ર છે. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે

કે મધ્યસ્થી કરારની ગેરહાજરીમાં, MSME કાયદાની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં લેતા, MSEFC સપ્લાયર અને ખરીદનાર વચ્ચેના વિવાદનું સમાધાન અને/અથવા મધ્યસ્થી કરવાનો અધિકાર ધરાવે છે. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે MSEFC ન્યાયિક સત્તા નથી, અને તેથી, તેણે ચુકાદાઓ લખવાનું નથી. તે જ સમયે, તેમણે રજૂઆત કરી છે કે MSEFC એ ખૂબ જ ટૂંકા ગાળાના, પરંતુ પક્ષકારો વચ્ચે કરવામાં આવેલા સમાધાનની નિષ્ફળતાને રેકોર્ડ કરતો તર્કસંગત આદેશ પસાર કર્યો છે અને તેમને તેની સમક્ષ મધ્યસ્થી કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો છે. આવો આદેશ પસાર કરતા પહેલા, વિદ્વાન AGP શ્રી શર્માની રજૂઆત મુજબ, વિવાદનો ઉકેલ લાવવા માટે અથાક પ્રયાસો કરવામાં આવ્યા હતા અને તેમાં નિષ્ફળતા પર, પ્રતિવાદી નં. 2 દ્વારા જ વિવાદનું મધ્યસ્થી કરવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો. તેથી, તેમણે રજૂઆત કરી છે કે અરજીમાં યોગ્યતાનો અભાવ છે અને તેને નકારી કાઢવાની જરૂર છે.

26. પક્ષકારો દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વિવાદોને સમજવા માટે, MSME કાયદાની વિવિધ જોગવાઈઓ તેમજ આર્બિટ્રેશન કાયદાનો સંદર્ભ લેવો ફાયદાકારક રહેશે, જે નીચે મુજબ વાંચે છે:

"MSME કાયદાની કેટલીક જોગવાઈઓ:–"

૨. વ્યાખ્યાઓ.–

આ અધિનિયમમાં, જ્યાં સુધી સંદર્ભ અન્યથા જરૂરી ન હોય,–

(d) "ખરીદનાર" એટલે જે કોઈ સપ્લાયર પાસેથી કોઈપણ માલ ખરીદે છે અથવા કોઈપણ સેવાઓ મેળવે છે;

(n) "સપ્લાયર" એટલે એક સૂક્ષ્મ અથવા નાનું ઉદ્યોગ, જેણે કલમ 8 ની પેટા–કલમ (1) માં ઉલ્લેખિત સત્તાધિકારી સમક્ષ મેમોરેન્ડમ ફાઇલ કર્યું છે, અને તેમાં શામેલ છે,–

(i) રાષ્ટ્રીય લઘુ ઉદ્યોગ નિગમ, કંપની અધિનિયમ, ૧૯૫૬ (૧૯૫૬ માંથી ૧) હેઠળ નોંધાયેલ કંપની હોવાથી;

(ii) રાજ્ય અથવા કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશનું લઘુ ઉદ્યોગ વિકાસ નિગમ, ગમે તે નામે ઓળખાતું હોય, કંપની અધિનિયમ, ૧૯૫૬ (૧૯૫૬ માંથી ૧) હેઠળ નોંધાયેલ કંપની હોવાથી;

(iii) કોઈપણ કંપની, સહકારી મંડળી, ટ્રસ્ટ અથવા સંસ્થા, ગમે તે નામથી ઓળખાતી હોય, હાલમાં અમલમાં રહેલા કોઈપણ કાયદા હેઠળ નોંધાયેલ અથવા રચાયેલી હોય અને સૂક્ષ્મ અથવા નાના સાહસો દ્વારા ઉત્પાદિત માલ વેચવામાં અને આવા સાહસો દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓ પ્રદાન કરવામાં રોકાયેલી હોય;

૮. સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગોનું મેમોરેન્ડમ.–

(૧) કોઈપણ વ્યક્તિ જે સ્થાપિત કરવા માંગે છે,–

(a) એક સૂક્ષ્મ અથવા નાનું ઉદ્યોગ, પોતાની વિવેકબુદ્ધિથી, અથવા

(b) સેવાઓ પૂરી પાડવામાં અથવા પ્રદાન કરવામાં રોકાયેલ મધ્યમ ઉદ્યોગ, તેના વિવેકબુદ્ધિથી; અથવા

(c) ઉદ્યોગો (વિકાસ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૫૧ (૧૯૫૧નો ૬૫) ની પ્રથમ અનુસૂચિમાં ઉલ્લેખિત કોઈપણ ઉદ્યોગને લગતા માલના ઉત્પાદન અથવા ઉત્પાદનમાં રોકાયેલ મધ્યમ ઉદ્યોગ, રાજ્ય સરકાર દ્વારા પેટા–કલમ (૪) હેઠળ અથવા કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા પેટા–કલમ (૩) હેઠળ ઉલ્લેખિત સત્તા સાથે સૂક્ષ્મ, નાના અથવા, જેમ બને તેમ, મધ્યમ ઉદ્યોગનું મેમોરેન્ડમ ફાઇલ કરશે:

પરંતુ કોઈપણ વ્યક્તિ જેણે, આ અધિનિયમની શરૂઆત પહેલાં, સ્થાપિત કર્યું હોય કે–

(a) નાના પાયાના ઉદ્યોગ અને નોંધણી પ્રમાણપત્ર મેળવેલ, તે પોતાની મુનસફી મુજબ કરી શકે છે; અને

(b) ઉદ્યોગ (વિકાસ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૫૧ (૧૯૫૧નો ૬૫) ની પ્રથમ અનુસૂચિમાં ઉલ્લેખિત કોઈપણ ઉદ્યોગને લગતા માલના ઉત્પાદન અથવા ઉત્પાદનમાં રોકાયેલ ઉદ્યોગ, જેનું પ્લાન્ટ અને મશીનરીમાં રોકાણ એક કરોડ રૂપિયાથી વધુ પરંતુ દસ કરોડ રૂપિયાથી વધુ ન હોય અને, ભારત સરકારના ભૂતપૂર્વ ઉદ્યોગ મંત્રાલય (ઔદ્યોગિક વિકાસ વિભાગ) નંબર SO477(E) માં તારીખ ૨૫ જુલાઈ, ૧૯૯૧ ના રોજ દાખલ કરાયેલ ઔદ્યોગિક ઉદ્યોગસાહસિક મેમોરેન્ડમના સૂચના અનુસાર, આ

કાયદાની શરૂઆતથી એકસો એંસી દિવસની અંદર, આ કાયદાની જોગવાઈઓ અનુસાર મેમોરેન્ડમ ફાઈલ કરશે.

(૨) મેમોરેન્ડમનું સ્વરૂપ, તેને ફાઈલ કરવાની પ્રક્રિયા અને તેને લગતી અન્ય બાબતો એવી હશે જે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા આ સંદર્ભમાં સલાહકાર સમિતિની ભલામણો પ્રાપ્ત કર્યા પછી સૂચિત કરી શકાય.

(૩) મધ્યમ ઉદ્યોગ દ્વારા મેમોરેન્ડમ ફાઈલ કરવાની સત્તા એવી હશે જે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સૂચના દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરી શકાય.

(૪) રાજ્ય સરકાર, સૂચના દ્વારા, સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગ દ્વારા મેમોરેન્ડમ ફાઈલ કરવાની સત્તાનો ઉલ્લેખ કરશે.

(૫) પેટા–કલમ (૩) અને (૪) હેઠળ નિર્દિષ્ટ સત્તાવાળાઓ, આ કલમના હેતુઓ માટે, પેટા–કલમ (૨) હેઠળ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સૂચિત પ્રક્રિયાનું પાલન કરશે.

૧૫. ચુકવણી કરવાની ખરીદદારની જવાબદારી.–જ્યાં કોઈ સપ્લાયર, કોઈપણ માલ પૂરો પાડે છે અથવા કોઈપણ ખરીદનારને કોઈપણ સેવાઓ પૂરી પાડે છે, ત્યાં ખરીદનાર તેના અને સપ્લાયર વચ્ચે લેખિતમાં સંમત થયેલી તારીખે અથવા તે પહેલાં અથવા, જ્યાં આ વતી કોઈ કરાર ન હોય, ત્યાં નિયત દિવસ પહેલાં ચુકવણી કરશે: પરંતુ કોઈ પણ સંજોગોમાં સપ્લાયર અને ખરીદનાર વચ્ચે લેખિતમાં સંમત થયેલ સમયગાળો સ્વીકૃતિના દિવસથી અથવા સ્વીકૃતિના દિવસથી પિસ્તાળીસ દિવસથી

વધુ નહીં હોય.

૧૬. તારીખ કે જેનાથી અને કયા દરે વ્યાજ ચૂકવવાનું છે.– જ્યાં કોઈ ખરીદનાર કલમ ૧૫ હેઠળ જરૂરીયાત મુજબ સપ્લાયરને રકમ ચૂકવવામાં નિષ્ફળ જાય, ત્યાં ખરીદનાર, ખરીદનાર અને સપ્લાયર વચ્ચેના કોઈપણ કરારમાં અથવા હાલ અમલમાં રહેલા કોઈપણ કાયદામાં સમાવિષ્ટ કંઈપણ હોવા છતાં, નિયત દિવસથી અથવા, જેમ બને તેમ, સંમતિ આપેલી તારીખ પછીની તારીખથી, રિઝર્વ બેંક દ્વારા સૂચિત બેંક દરના ત્રણ ગણા દરે સપ્લાયરને માસિક બાકી રકમ સાથે ચક્રવૃદ્ધિ વ્યાજ ચૂકવવા માટે જવાબદાર રહેશે.

૧૭. બાકી રકમની વસૂલાત.– સપ્લાયર દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલ કોઈપણ માલ અથવા સેવાઓ માટે, ખરીદનાર કલમ ૧૬ હેઠળ જોગવાઈ મુજબ વ્યાજ સાથે રકમ ચૂકવવા માટે જવાબદાર રહેશે.

૧૮. સૂક્ષ્મ અને લઘુ ઉદ્યોગ સુવિધા પરિષદનો સંદર્ભ.–

(૧) હાલના અમલમાં રહેલા કોઈપણ અન્ય કાયદામાં કંઈપણ સમાવિષ્ટ હોવા છતાં, વિવાદનો કોઈપણ પક્ષ, કલમ ૧૭ હેઠળ બાકી રહેલી કોઈપણ રકમના સંદર્ભમાં, સૂક્ષ્મ અને લઘુ ઉદ્યોગ સુવિધા પરિષદનો સંદર્ભ લઈ શકે છે.

(૨) પેટા–કલમ (૧) હેઠળ સંદર્ભ પ્રાપ્ત થયા પછી, કાઉન્સિલ કાં તો પોતે આ બાબતમાં સમાધાન કરશે અથવા સમાધાન કરવા માટે આવી સંસ્થા

અથવા કેન્દ્રનો સંદર્ભ આપીને વૈકલ્પિક વિવાદ નિરાકરણ સેવાઓ પૂરી પાડતી કોઈપણ સંસ્થા અથવા કેન્દ્રની સહાય લેશે અને મધ્યસ્થી અને સમાધાન અધિનિયમ, ૧૯૯૬ (૧૯૯૬નો ૨૬) ની કલમ ૬૫ થી ૮૧ ની જોગવાઈઓ આવા વિવાદ પર લાગુ થશે જાણે કે સમાધાન તે અધિનિયમના ભાગ III હેઠળ શરૂ કરવામાં આવ્યું હોય.

(૩) જ્યાં પેટા–કલમ (૨) હેઠળ શરૂ કરાયેલ સમાધાન સફળ ન થાય અને પક્ષકારો વચ્ચે કોઈ સમાધાન વિના સમાપ્ત થઈ જાય, ત્યાં કાઉન્સિલ કાં તો પોતે જ મધ્યસ્થી માટે વિવાદ હાથ ધરશે અથવા આવા મધ્યસ્થી માટે વૈકલ્પિક વિવાદ નિરાકરણ સેવાઓ પૂરી પાડતી કોઈપણ સંસ્થા અથવા કેન્દ્રને મોકલશે અને મધ્યસ્થી અને સમાધાન અધિનિયમ, ૧૯૯૬ (૧૯૯૬નો ૨૬) ની જોગવાઈઓ પછી વિવાદ પર લાગુ થશે જાણે કે મધ્યસ્થી તે અધિનિયમની કલમ ૭ ની પેટા–કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત મધ્યસ્થી કરારના અનુસંધાનમાં હતી.

(૪) હાલના કોઈપણ અન્ય કાયદામાં સમાવિષ્ટ કંઈપણ હોવા છતાં, સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગ સુવિધા પરિષદ અથવા વૈકલ્પિક વિવાદ નિરાકરણ સેવાઓ પ્રદાન કરતું કેન્દ્ર, તેના અધિકારક્ષેત્રમાં સ્થિત સપ્લાયર અને ભારતમાં ગમે ત્યાં સ્થિત ખરીદનાર વચ્ચેના વિવાદમાં આ કલમ હેઠળ મધ્યસ્થી અથવા સમાધાનકર્તા તરીકે કાર્ય કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર ધરાવશે.

(૫) આ કલમ હેઠળ કરવામાં આવેલ દરેક સંદર્ભનો નિર્ણય આવા સંદર્ભની તારીખથી નેવું દિવસના સમયગાળામાં લેવામાં આવશે.

૨૪. ઓવરરાઇડિંગ અસર.– કલમ ૧૫ થી ૨૩ ની જોગવાઈઓ હાલમાં અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈપણ કાયદામાં સમાવિષ્ટ કોઈપણ અસંગત હોવા છતાં, અસર કરશે."

"આર્બિટ્રેશન એક્ટની કેટલીક જોગવાઈઓ :–"

<u>વિભાગ 2. વ્યાખ્યા</u>

(b) "લવાદ કરાર" એટલે કલમ 7 માં ઉલ્લેખિત કરાર;

(h) "પક્ષ" એટલે મધ્યસ્થી કરારનો પક્ષકાર. કલમ – 7 મધ્યસ્થી કરાર. –

(1) આ ભાગમાં, "મધ્યસ્થી કરાર" એટલે પક્ષકારો દ્વારા નિર્ધારિત કાનૂની સંબંધના સંદર્ભમાં ઉદ્ભવેલા અથવા ઉદ્ભવી શકે તેવા બધા અથવા ચોક્કસ વિવાદોને મધ્યસ્થી સમક્ષ રજૂ કરવાનો કરાર, પછી ભલે તે કરારબદ્ધ હોય કે ન હોય.

(૨) મધ્યસ્થી કરાર કરારમાં મધ્યસ્થી કલમના રૂપમાં અથવા અલગ કરારના રૂપમાં હોઈ શકે છે.

(૩) મધ્યસ્થી કરાર લેખિતમાં હોવો જોઈએ.

(૪) મધ્યસ્થી કરાર લેખિતમાં હોય છે જો તે આમાં સમાવિષ્ટ હોય –

(એ) પક્ષકારો દ્વારા સહી થયેલ દસ્તાવેજ;

(બી) કરારનો રેકોર્ડ પૂરો પાડતા પત્રો, ટેલેક્સ, ટેલિગ્રામ અથવા

ટેલિકોમ્યુનિકેશનના અન્ય માધ્યમોનું વિનિમય; અથવા

(સી) દાવા અને બચાવના નિવેદનોનું વિનિમય જેમાં એક પક્ષ દ્વારા કરારના અસ્તિત્વનો દાવો કરવામાં આવે છે અને બીજા પક્ષ દ્વારા તેનો ઇનકાર કરવામાં આવતો નથી.

(૫) કરારમાં મધ્યસ્થી કલમ ધરાવતા દસ્તાવેજનો સંદર્ભ મધ્યસ્થી કરાર બનાવે છે જો કરાર લેખિતમાં હોય અને સંદર્ભ એવો હોય કે તે મધ્યસ્થી કલમને કરારનો ભાગ બનાવે.

૮. જ્યાં મધ્યસ્થી કરાર હોય ત્યાં પક્ષકારોને મધ્યસ્થી માટે મોકલવાની સત્તા.–

(૧) જે ન્યાયિક સત્તામંડળ સમક્ષ મધ્યસ્થી કરારનો વિષય હોય તેવા મામલામાં કાર્યવાહી કરવામાં આવે છે, તે, જો કોઈ પક્ષ વિવાદના તત્વ પર પોતાનું પહેલું નિવેદન રજૂ કરતી વખતે મોડેથી અરજી કરે છે, તો તે પક્ષકારોને મધ્યસ્થી માટે મોકલશે.

(૨) પેટા–કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત અરજી મૂળ મધ્યસ્થી કરાર અથવા તેની યોગ્ય રીતે પ્રમાણિત નકલ સાથે ન હોય ત્યાં સુધી સ્વીકારવામાં આવશે નહીં.

(૩) પેટા–કલમ (૧) હેઠળ અરજી કરવામાં આવી હોય અને મુદ્દો ન્યાયિક સત્તામંડળ સમક્ષ પેન્ડિંગ હોય, તો મધ્યસ્થી શરૂ કરી શકાય છે અથવા ચાલુ રાખી શકાય છે અને મધ્યસ્થીનો નિર્ણય આપી શકાય છે.

૧૬. મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલની તેના અધિકારક્ષેત્ર પર ચુકાદો આપવાની ક્ષમતા.–

(૧) મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલ તેના પોતાના અધિકારક્ષેત્ર પર ચુકાદો આપી શકે છે, જેમાં મધ્યસ્થી કરારના અસ્તિત્વ અથવા માન્યતા અંગેના કોઈપણ વાંધાઓ પર ચુકાદો આપવાનો સમાવેશ થાય છે, અને તે હેતુ માટે,–

(a) કરારનો ભાગ બનેલી મધ્યસ્થી કલમને કરારની અન્ય શરતોથી સ્વતંત્ર કરાર તરીકે ગણવામાં આવશે; અને

(b) લવાદી ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા એવો નિર્ણય કે કરાર રદબાતલ છે, તે ન્યાયિક રીતે લવાદી કલમની અમાન્યતાને લાગુ પાડશે નહીં.

(૨) એવી દલીલ કે મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલ પાસે અધિકારક્ષેત્ર નથી, તે બચાવ નિવેદન રજૂ કર્યા પછી જ ઉઠાવવામાં આવશે; જો કે, કોઈ પક્ષકારને ફક્ત એટલા માટે આવી દલીલ ઉઠાવવાથી અટકાવવામાં આવશે નહીં કે તેણે મધ્યસ્થી નિયુક્ત કર્યો છે અથવા તેની નિમણૂકમાં ભાગ લીધો છે.

(૩) મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલ તેના અધિકારક્ષેત્રની બહાર છે તેવી દલીલ, મધ્યસ્થી કાર્યવાહી દરમિયાન તેના અધિકારક્ષેત્રની બહાર હોવાનો આરોપ લગાવવામાં આવે કે તરત જ ઉઠાવવામાં આવશે.

(૪) મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલ, પેટા–કલમ (૨) અથવા પેટા–કલમ (૩) માં ઉલ્લેખિત કોઈપણ કેસમાં, જો તે વિલંબને વાજબી માને તો પછીની દલીલ સ્વીકારી શકે છે.

(૫) મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલ પેટા–કલમ (૨) અથવા પેટા–કલમ (૩) માં ઉલ્લેખિત અરજી પર નિર્ણય લેશે અને, જ્યાં મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલ અરજીને

નકારી કાઢવાનો નિર્ણય લેશે, ત્યાં મધ્યસ્થી કાર્યવાહી ચાલુ રાખશે અને મધ્યસ્થી ચુકાદો આપશે.

(૬) આવા લવાદી ચુકાદાથી નારાજ પક્ષ કલમ ૩૪ અનુસાર આવા લવાદી ચુકાદાને રદ કરવા માટે અરજી કરી શકે છે.

૭૫. પક્ષકારોને મધ્યસ્થી માટે મોકલવાની ન્યાયિક સત્તાની સત્તા. – ભાગ I અથવા સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮ (૧૯૦૮નો ૫) માં સમાવિષ્ટ કંઈપણ હોવા છતાં, જ્યારે કોઈ ન્યાયિક સત્તા, કોઈ એવી બાબતમાં કાર્યવાહી જમ્મ કરે છે જેના સંદર્ભમાં પક્ષકારોએ કલમ ૭૭ માં ઉલ્લેખિત કરાર કર્યો હોય, ત્યારે, પક્ષકારોમાંથી એક અથવા તેના દ્વારા અથવા તેના હેઠળ દાવો કરતી કોઈપણ વ્યક્તિની વિનંતી પર, પક્ષકારોને મધ્યસ્થી માટે મોકલશે, સિવાય કે તેને લાગે કે ઉપરોક્ત કરાર રદબાતલ, નિષ્ક્રિય અથવા પૂર્ણ કરવામાં અસમર્થ છે.

૮૦. અન્ય કાર્યવાહીમાં સમાધાનકર્તાની ભૂમિકા. – જ્યાં સુધી પક્ષકારો દ્વારા અન્યથા સંમતિ ન મળે ત્યાં સુધી, –

(a) સમાધાનકર્તા સમાધાન કાર્યવાહીનો વિષય હોય તેવા વિવાદના સંદર્ભમાં કોઈપણ મધ્યસ્થી અથવા ન્યાયિક કાર્યવાહીમાં મધ્યસ્થી તરીકે અથવા પક્ષના પ્રતિનિધિ અથવા સલાહકાર તરીકે કાર્ય કરશે નહીં;

(b) પક્ષકારો દ્વારા કોઈપણ મધ્યસ્થી અથવા ન્યાયિક કાર્યવાહીમાં સાક્ષી તરીકે સમાધાનકર્તાને રજૂ કરવામાં આવશે નહીં."

૨૭. શરૂઆતમાં, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી નાણાવટી દ્વારા દલીલો શરૂ કરતી વખતે, MSEFC ના અધિકારક્ષેત્રનો વિરોધ ફક્ત એટલા માટે કરવામાં આવ્યો હતો કે પ્રતિવાદી નં. ૩– રચના સાથે કરારની કોઈ ગુપ્તતા નથી, તેથી તેને સંદર્ભ સ્વીકારવાનો કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નથી. સંદર્ભનો જવાબ દાખલ કરતી વખતે, તેમાં એવો કોઈ કેસ નથી કે MSEFC ને પ્રતિવાદી નં. ૩ રચના દ્વારા દાખલ કરાયેલ સંદર્ભ સ્વીકારવાનો સ્વાભાવિક રીતે અધિકારક્ષેત્રનો અભાવ હોય. અરજદાર દ્વારા MSEFC સમક્ષ દાખલ કરાયેલા જવાબમાં સોગંદનામા તરફ કોર્ટનું ધ્યાન દોરતા, ખાસ કરીને, ફકરા નં. ૪.૨ તરફ, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અરજદારે કથિત બાકી રકમ માટે પ્રતિવાદી નં. ૩– રચના સાથે કોઈ ઉદ્દેશ પત્ર અને/અથવા કાર્ય ઓર્ડર આપ્યો નથી અથવા કોઈ કરાર કર્યો નથી. MSEFC સમક્ષ જવાબદારીનો અસ્વીકાર કરવામાં આવે છે કારણ કે MSEFC સમક્ષ કરવામાં આવેલા સંદર્ભ માટે પક્ષકારો વચ્ચે કરાર સ્વીકારવાનો કોઈ ગુપ્તતા નથી. જોકે, જો આ દલીલ ઉઠાવવી જ હોય તો, તે મધ્યસ્થ સમક્ષ ઉઠાવવાની છે તે સમજીને, અરજદાર અને પ્રતિવાદી નં. ૩– રચના વચ્ચે કોઈ "ખરીદનાર–સપ્લાયર સંબંધ" નથી, અને તેથી, MSEFC પાસે સંદર્ભ સ્વીકારવાનો કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નથી, તેવી રજૂઆત કરીને એક વિકેટ ગેટ ખોલવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો.

28. ખરીદનારની વ્યાખ્યાને ધ્યાનમાં લેતા, એ સ્પષ્ટ છે કે જે કોઈ પણ માલ ખરીદે છે અથવા સપ્લાયર પાસેથી કોઈ સેવા ખરીદે છે તે ખરીદનાર બને છે. અરજદારના વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી નાણાવટી દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલ દલીલ કે પક્ષકારો વચ્ચે કોઈ કરાર / કરાર / વિચારણા માટે વ્યવસ્થા હોવી જોઈએ, તો જ કોઈ વ્યક્તિને MSME કાયદા હેઠળ ખરીદનાર અથવા સપ્લાયર કહી શકાય, તે આકર્ષક લાગે છે પરંતુ નીચેના કારણોસર તેમાં કોઈ તથ્ય નથી.

૨૯. અરજદાર દ્વારા MSEFC સમક્ષ રજૂ કરાયેલા કેસ અને પાના નં. ૨૦૧ પરના દસ્તાવેજોને ધ્યાનમાં લેતા, જે અરજદાર દ્વારા પ્રતિવાદી નં. ૩ – રચનાને ચૂકવવાની ખાતરી આપતો કમ્ફર્ટ લેટર છે અને પાના નં. ૨૦૨ એ અરજદાર – કંપનીની પરમી બોર્ડ મીટિંગની મિનિટ્સની નકલ છે, જે અન્યથા અરજદાર દ્વારા રજૂ કરવાની હોય છે પરંતુ રજૂ કરી ન હતી અને પ્રતિવાદી નં. ૩ – રચનાએ તેને જવાબ સાથે રેકોર્ડ પર રજૂ કરવાની હતી, તે ખૂબ જ સ્પષ્ટ છે કે અરજદારે તે કમ્ફર્ટ લેટર અને અરજદાર – કંપનીના ડિરેક્ટર બોર્ડની બેઠકમાં માત્ર પ્રતિવાદી નં. ૩ – રચનાને જ નહીં પરંતુ પ્રતિવાદી નં. ૪ – FCIPL ના તમામ પેટા–કોન્ટ્રાક્ટરોને ચૂકવવાનું વચન આપ્યું છે. એટલું જ નહીં, કમ્ફર્ટ લેટર વાંચીને, એ સ્પષ્ટ થાય છે કે અરજદારે ચૂકવવાનું વચન આપ્યું હતું, તે ઓક્સ્સ રકમ હોઈ શકે છે, જેમાં પ્રતિવાદી નં. ૩ – રચનાને રસ્તાના કામો વહેલામાં વહેલી તકે પૂર્ણ કરવાની વિનંતી કરવામાં આવી છે. આમ, એ સ્પષ્ટ છે

કે પ્રતિવાદી નં.૩– રચના સાથે કોઈ લેખિત કરાર થયો ન હોવા છતાં, પ્રતિવાદી નં.૩– રચનાને સીધી ચુકવણી કરવાના વચન પર, તેમણે તેમનું કામ મેળવ્યું હતું અને તે પણ, પ્રતિવાદી નં.૩– રચના પાસેથી સમયમર્યાદામાં. એકવાર તેઓ ચૂકવણી કરવાનું વચન આપે છે, પછી પ્રતિવાદી નં.૩– રચનાને ચૂકવણી કરવાની તેમની ફરજ છે અને જે વ્યક્તિ ચૂકવણી કરવાની જવાબદારી લે છે અને ઉપરોક્ત જવાબદારી નિભાવવામાં નિષ્ફળ જાય છે, તેને ચોક્કસપણે કહી શકાય કે તેણે વિચારણા માટે માલ અથવા સેવાઓ પ્રાપ્ત કરી છે, તે ખરીદનાર બને છે. ખરીદનારની વ્યાખ્યાને સંતોષવા માટે, લેખિતમાં કોઈ કરાર ક્યારેય જરૂરી નથી, તેથી, અરજદારના વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી નાણાવટી દ્વારા યોગ્ય રીતે રજૂ કરવામાં આવે છે કે MSME કાયદાની કલમ 2(d) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત ખરીદદાર બનવા માટે પક્ષકારો વચ્ચે કોઈ કરાર / કરાર / અથવા વ્યવસ્થા હોઈ શકે છે.

૩૦. અહીં, આ કેસમાં, પ્રતિવાદી નં.૩– રચનાને સીધા ચૂકવણી કરવાના વચન હેઠળ જ નહીં, પ્રોજેક્ટ પૂર્ણ કરવાના તેમના સમયપત્રકને જાળવી રાખવા માટે, કરાર / વ્યવસ્થામાં પ્રવેશ કર્યો અને પ્રતિવાદી નં.૩– રચના પાસેથી માલ અને સેવાઓ મેળવી, અને તેથી, અરજદાર ખરીદનારની વ્યાખ્યાને સંતોષે છે અને MSEFC ના અધિકારક્ષેત્રને પાત્ર છે. તે જ સમયે, અરજદાર તરફથી વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ દ્વારા એવી કોઈ રજૂઆત કરવામાં આવી નથી કે MSEFC પાસે સ્વાભાવિક રીતે અધિકારક્ષેત્રનો અભાવ છે. અરજદારની

દલીલનો મૂળ એ છે કે પ્રતિવાદી નં.૩– રચના સાથે લેખિતમાં કોઈ કરાર ન હોવાથી, કરારની કોઈ ગુપ્તતા નથી, અને તેથી, MSEFC, જેમણે પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદને મધ્યસ્થી માટે તેની સમક્ષ રાખ્યો છે, તે પણ આવું કરી શકતું નથી.

૩૧. અરજદારે કોર્ટમાંથી દબાવી રાખેલી બોર્ડ મીટિંગની મિનિટ્સ, જે તેમણે પ્રતિવાદી નં.૩– રચના દ્વારા દાખલ કરાયેલા જવાબમાં સોગંદનામામાં રેકોર્ડ પર લાવવામાં આવી છે, તે ધ્યાનમાં લેતા, એ સ્પષ્ટ છે કે બોર્ડે EIL અને FCIPL ની ભલામણ પર પ્રતિવાદી નં.૪– FCIPL વતી, પ્રતિવાદી નં.૪– FCIPL ના તમામ પેટા–વિક્રેતાઓ/પેટા–વિક્રેતાઓને સીધી ચુકવણી કરવા અને LCS ખોલવાની મંજૂરી આપી હતી. એટલું જ નહીં, બોર્ડે ૧ સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૪ થી તમામ પેટા–કોન્ટ્રાક્ટરો/પેટા–વિક્રેતાઓને સીધી ચુકવણી માટે FCIPL ના ઇન્વોઇસેસની પ્રક્રિયા કરવાની મંજૂરી આપી હતી. તેથી, સ્પષ્ટતાને ધ્યાનમાં રાખીને, અરજદારે પ્રતિવાદી નં.૩– રચના દ્વારા તેને પૂરી પાડવામાં આવતી માલ અને/અથવા સેવાઓ માટે વિનંતી કરી હતી, હવે જ્યારે પ્રતિવાદી નં.૩– રચનાને કરવામાં આવેલા કામ માટે ચુકવણીની વાત આવે ત્યારે અરજદાર હાથ ઊંચા કરી શકશે નહીં. કોઈપણ રીતે, અરજદારની ઉપરોક્ત કાર્યવાહી ખરીદનાર અને સપ્લાયર વચ્ચેના સંબંધને પૂર્ણ કરે છે જે MSEFC ને સંદર્ભ માટે અધિકારક્ષેત્ર આપે છે.

૩૨. પક્ષકારો વચ્ચે કરારની ગુપ્તતાના અભાવ અંગે ઉઠાવવામાં આવેલ દલીલ પણ ખોટી છે. જો પ્રતિવાદી નં. ૩– રચના દ્વારા દાખલ કરાયેલા કોઈપણ દાવામાં, જો અરજદારને મધ્યસ્થી માટે જવાની ફરજ પાડવામાં આવે છે, તો ઉપરોક્ત દલીલ તેના માટે ઉપલબ્ધ છે. જો કે, MSEFC ને અધિકારક્ષેત્ર આપવાનો પ્રશ્ન છે, તો મૂળભૂત આવશ્યકતા "ખરીદનાર–સપ્લાયર સંબંધ" છે અને MSME કાયદાની યોજના હેઠળ, તે પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદને પોતે અથવા અન્ય એજન્સીઓ દ્વારા સમાધાન અથવા મધ્યસ્થી કરી શકે છે. તેથી, એવી કોઈ આવશ્યકતા નથી કે જ્યાં સુધી 'ખરીદનાર–સપ્લાયર સંબંધ' અસ્તિત્વમાં હોય ત્યાં સુધી, MSEFC સમક્ષ તેમની વચ્ચેના વિવાદને સમાધાન અથવા મધ્યસ્થી કરવા માટે પક્ષકારો વચ્ચે કોઈ લેખિત કરાર અથવા કોઈપણ મધ્યસ્થી કરાર અથવા કરારની કોઈપણ ગુપ્તતા હોવી જોઈએ.

33. ઉદ્દેશ્યો અને કારણોના નિવેદનને ધ્યાનમાં રાખીને, સૂક્ષ્મ, નાના અને મધ્યમ ઉદ્યોગોના પ્રમોશન અને વિકાસને સરળ બનાવવા અને સ્પર્ધાત્મકતા વધારવાના હેતુથી, MSME કાયદા હેઠળ વ્યાખ્યાયિત માપદંડોને પૂર્ણ કરીને વિલંબિત ચુકવણી માટે સમયસર ચુકવણીની ખાતરી આપતા પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદના નિર્ણય માટે એક અલગ પદ્ધતિ પ્રદાન કરવામાં આવી છે જેમાં કાર્યવાહી પૂર્ણ કરવા માટે સમય મર્યાદા આપવામાં આવી છે.

MSME કાયદાની કલમ 18 એક બિન–અવરોધક કલમ સાથે ખુલે છે જે MSEFC ને સપ્લાયર દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલ કોઈપણ માલ અથવા સેવાઓ માટે ખરીદનાર પાસેથી બાકી રકમની વસૂલાત અંગે સંદર્ભ લેવા માટે અધિકારક્ષેત્ર આપે છે. તેથી બાકી ચુકવણીની વસૂલાત માટે અન્ય કોઈપણ પદ્ધતિ હોવા છતાં, MSEFC દ્વારા હાથ ધરવામાં આવતી નિર્ણાયક પ્રક્રિયાને MSME કાયદા હેઠળની કોઈપણ અન્ય પ્રક્રિયા કરતાં પ્રાધાન્ય આપવામાં આવે છે. તે જ સમયે, MSME કાયદાની કલમ 24 હેઠળ જોગવાઈ કરાયેલ ઓવરરાઈડિંગ અસર સાથે, તે MSME કાયદાની કલમ 18 હેઠળ પૂરા પાડવામાં આવેલ માલ અને વ્યાજ સાથે પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓ માટે ચુકવણી સંબંધિત વિવાદનું સમાધાન / મધ્યસ્થી કરી શકે છે.

૩૪. અરજદાર તરફથી વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી સુધીર નાણાવટી દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલ કે MSEFC દ્વારા સમાધાન કરવા માટે પણ કોઈ કરાર હોવો જરૂરી છે, તેને નકારવાની જરૂર છે. MSME કાયદાની કલમ ૧૮ ની પેટા કલમ (૨) ને ધ્યાનમાં લેતા, એ સ્પષ્ટ છે કે જ્યારે કોઈ વિવાદ MSEFC ના ધ્યાન પર સંદર્ભ દાખલ કરીને લાવવામાં આવે છે, ત્યારે ખરીદનાર અને સપ્લાયર વચ્ચે લેખિતમાં કોઈપણ કરારની આવશ્યકતા વિના સમાધાન કરી શકાય છે કારણ કે મધ્યસ્થી કાયદાની કલમ ૬૫ થી ૮૧ ની જોગવાઈઓ એવા વિવાદ પર લાગુ પડશે જાણે સમાધાન તે કાયદાના ભાગ–III હેઠળ શરૂ કરવામાં

આવ્યું હોય. તેથી, ઉપરોક્ત જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને, પક્ષકારો વચ્ચે MSEFC અથવા તેમાં દર્શાવેલ કોઈપણ અન્ય એજન્સી દ્વારા સમાધાન કરી શકાય છે. તેથી, અરજદાર તરફથી વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ દ્વારા દલીલ કરવામાં આવી છે કે MSME કાયદા હેઠળ વિવાદ માટે કોઈપણ કરાર અથવા મધ્યસ્થી કરારની આવશ્યકતા અથવા અસ્તિત્વમાં કોઈ તથ્ય નથી.

૩૫. અરજદાર વતી વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ દ્વારા આર્બિટ્રેશન કાયદાની કલમ ૨(બી) અને કલમ ૭ હેઠળ વ્યાખ્યાયિત મધ્યસ્થી કરાર અંગે ઉઠાવવામાં આવેલ દલીલ, જેમાં આર્બિટ્રેશન કલમ ધરાવતા પક્ષકારો દ્વારા કરારના અસ્તિત્વની જોગવાઈ છે, તે પણ લેખિતમાં, ખરીદનાર અને સપ્લાયર વચ્ચે MSME કાયદા હેઠળ વ્યાખ્યાયિત વિવાદ માટે મધ્યસ્થી હાથ ધરવામાં આવે ત્યારે તે મહત્વહીન બની જાય છે.

૩૬. મારા મતે, MSME કાયદા હેઠળ ખરીદનાર અને સપ્લાયર વચ્ચેના વિવાદ માટે, મધ્યસ્થી કલમ ધરાવતો કોઈ લેખિત કરાર અસ્તિત્વમાં ન હોઈ શકે. MSME કાયદાની કલમ ૧૮ ની પેટા–કલમ (૩) માં વપરાયેલી ભાષા દ્વારા ઉપરોક્ત દૃષ્ટિકોણથી હું અમાન્ય છું, જે MSEFC ને મધ્યસ્થી માટે વિવાદ હાથ ધરવા અથવા આવા મધ્યસ્થી માટે વૈકલ્પિક વિવાદ નિરાકરણ સેવાઓ પ્રદાન કરતી કોઈપણ સંસ્થા અથવા કેન્દ્રનો સંદર્ભ લેવાની કાલ્પનિકતા પ્રદાન

કરે છે, જાણે કે મધ્યસ્થી આર્બિટ્રેશન કાયદાની કલમ ૭ ની પેટા–કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત મધ્યસ્થી કરારના અનુસંધાનમાં હોય. જોકે MSME કાયદા હેઠળ હાથ ધરવામાં આવેલા મધ્યસ્થી પર મધ્યસ્થી કાયદાની જોગવાઈ લાગુ કરવામાં આવી છે, MSME કાયદાની કલમ ૨૪ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલી મુખ્ય અસરને ધ્યાનમાં લેતા, MSME કાયદામાં કરવામાં આવેલી જોગવાઈઓ સાથે અસંગત કોઈપણ જોગવાઈઓ, MSME કાયદા તેના પર પ્રભુત્વ મેળવશે. જો કે, કોઈપણ કરારની ગેરહાજરીમાં, તે પણ, લેખિત કરાર, સપ્લાયર અને ખરીદનાર વચ્ચેના વિવાદને MSME કાયદા હેઠળ મધ્યસ્થી કરી શકાય છે કારણ કે મધ્યસ્થી કાયદાની કલમ ૭ હેઠળ વ્યાખ્યાયિત મધ્યસ્થી કરાર અસ્તિત્વમાં છે. મારા મતે, ખરીદનાર અને સપ્લાયર વચ્ચે સમાધાન અથવા મધ્યસ્થી દ્વારા વિવાદના ઉકેલ માટે MSEFC દ્વારા લેખિતમાં કોઈ કરાર/કરાર રાખવાની જરૂર નથી. આવા મધ્યસ્થી કરારની ગેરહાજરીમાં, ખરીદનાર અને સપ્લાયર વચ્ચેના વિવાદનું સમાધાન અથવા મધ્યસ્થી કરી શકાય છે, જોકે મધ્યસ્થી કાયદાની જોગવાઈઓ તેના હેઠળ હાથ ધરવામાં આવતી મધ્યસ્થી પર લાગુ પડે છે. આમ, MSEFC સમક્ષ પુષ્કળ સામગ્રી છે અને સમાધાન કાર્યવાહી ચાલુ હોય ત્યારે અરજદાર દ્વારા તેની સમક્ષ કોઈ દાવો ન હોવા છતાં, "ખરીદનાર સપ્લાયર સંબંધ" ના અસ્તિત્વને નકારી કાઢતા, અરજદારને એમ કહેતા સાંભળી શકાતું નથી કે સમાધાન કાર્યવાહી સમાપ્ત થાય ત્યારે, ખાસ કરીને જ્યારે MSEFC એ પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદને મધ્યસ્થી કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હોય

ત્યારે કોઈ અસ્તિત્વ નથી. મારા મતે, જ્યારે MSME કાયદા હેઠળ પક્ષકારો વચ્ચે મધ્યસ્થી કલમ ધરાવતા મધ્યસ્થી કરારનો કોઈ અધિકાર લાગુ કરવાનો હોય, ત્યારે તે પણ લેખિતમાં જરૂરી નથી.

૩૭. અરજદાર તરફથી વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલ કે જે આદેશને વાંધાજનક અને ગેરવાજબી આદેશ ગણાવ્યો હતો તે પણ માન્ય રાખી શકાય નહીં. કારણ કે MSEFC એ નિષ્કર્ષના સમર્થનમાં, ખાસ કરીને, સમાધાનની નિષ્ફળતા નોંધવા માટે કારણો આપવા માટે ન્યાયિક સત્તા નથી, તેથી ઉપરોક્ત દલીલ નકામી છે. તે જ સમયે, MSEFC દ્વારા અથાક પ્રયાસો પછી, તેણે સમાધાનની નિષ્ફળતા નોંધી છે, અને તેથી, પક્ષકારોને તેની સમક્ષ મધ્યસ્થી કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો છે. પક્ષકારો વચ્ચે સમાધાનની કાર્યવાહીમાં નિષ્ફળતા નોંધવા માટે, MSEFC કોઈપણ તર્કસંગત આદેશ પસાર કરવાનું માનવામાં આવતું નથી. તે જ સમયે, અરજદાર દ્વારા MSEFC સમક્ષ જવાબદારીનો ઇનકાર કરવામાં આવ્યો હતો કારણ કે પક્ષકારો વચ્ચે કરારની કોઈ ગુપ્તતા નથી. વાંધાજનક આદેશ દર્શાવે છે કે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું પાલન કરવામાં આવ્યું હતું અને પક્ષકારો વચ્ચે સમાધાન કરવાના પ્રયાસો કરવામાં આવ્યા હતા. સમાધાનની નિષ્ફળતા નોંધવા અને પક્ષકારોને તેની સમક્ષ વિવાદ મધ્યસ્થી કરવાનો નિર્દેશ આપવા માટે કોઈ કારણો આપવાની જરૂર નહોતી. કોઈપણ રીતે, પ્રતિવાદી નં. ૩– રચના દ્વારા MSEFC ને રજૂ કરાયેલ સંદર્ભ,

અરજદાર સાથે પક્ષ પ્રતિવાદી તરીકે પણ જોડાતા, તે પ્રતિવાદી નં. 3– રચના દ્વારા રજૂ કરાયેલ એક સક્ષમ સંદર્ભ હતો અને MSEFC પાસે આવા સંદર્ભને ધ્યાનમાં લેવાનો સ્વાભાવિક અધિકારક્ષેત્ર હતો. અરજીમાં દલીલ કરતી વખતે પણ અરજદાર દ્વારા એવો કોઈ વિવાદ ઉઠાવવામાં આવ્યો નથી કે પ્રતિવાદી નં. 3– રચનાને MSME કાયદાની કલમ 2(n) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત સપ્લાયર તરીકે ઓળખી શકાય નહીં, અને તેથી, ઉપરોક્ત મુદ્દા પર વિચાર કરવાની જરૂર નથી, જોકે આ કોર્ટ દ્વારા મંજૂર કરાયેલ અરજીના ડ્રાફ્ટ સુધારામાં ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો, કારણ કે તેણે તેને છોડી દીધું હતું.

૩૮. જોકે, પ્રતિવાદી નં.૨– MSEFC દ્વારા દાખલ કરાયેલા સોગંદનામાને ધ્યાનમાં લેતા, આ કોર્ટે ફક્ત તેમને જ નોટિસ જારી કરી હતી જેથી સંદર્ભ સ્વીકારવા માટે તેમના અધિકારક્ષેત્ર વિશે સ્પષ્ટતા કરી શકાય, તે સ્પષ્ટ છે કે પ્રતિવાદી નં.3– રચનાએ MSME કાયદા હેઠળ સપ્લાયરની વ્યાખ્યાને ૦૬.૧૦.૨૦૦૯ ના રોજ જારી કરાયેલ EM2 24–00722–05138 ની નાની શ્રેણીની સ્થિતિ ધરાવતી પૂર્વશરત તરીકે સંતોષી હતી, જે વાંધાજનક આદેશથી જ છે. આમ, જોકે આવી કોઈ દલીલ ક્યારેય ઉઠાવવામાં આવી નથી, જેનો ઉકેલ લાવવાની પણ જરૂર નથી, પરંતુ MSEFC એ સંદર્ભ સ્વીકારતા પહેલા અથવા સ્વીકારતા પહેલા તપાસ કરી છે કે પક્ષો તેને અધિકારક્ષેત્ર આપવા માટેની મૂળભૂત આવશ્યકતાને પૂર્ણ કરે છે કે નહીં.

૩૯. MSEFC દ્વારા સમાધાન કરવામાં નિષ્ફળતા પર મધ્યસ્થી કરવાના સંદર્ભમાં, આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૮૦ પર મજબૂત આધાર રાખવામાં આવે છે, જે સમાધાનકર્તાને સમાધાન કાર્યવાહીનો વિષય એવા મધ્યસ્થી તરીકે કાર્ય કરવાથી પ્રતિબંધિત કરે છે. જો કે, ૧૯૯૬ માં ઘડાયેલા મધ્યસ્થી કાયદાની કલમ ૮૦ દ્વારા આવી જોગવાઈ હોવા છતાં, MSME કાયદો ૨૦૦૬ માં પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદને મધ્યસ્થી કરવા માટે ઘડવામાં આવ્યો હતો, જે MSME કાયદાની કલમ ૨૪ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલી મુખ્ય અસર હતી, મધ્યસ્થી કાયદાની કલમ ૮૦ હેઠળ મધ્યસ્થી તરીકે કાર્ય કરવાની સમાધાનકર્તાની અક્ષમતા, જે MSME કાયદા દ્વારા MSEFC ને મધ્યસ્થી માટે વિવાદ હાથ ધરવા માટે અધિકૃત કરવામાં આવ્યો હતો, MSEFC પાસે પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદનું સમાધાન કરવા છતાં, આ વિવાદનું સમાધાન કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર છે. MSEFC ને MSME કાયદા હેઠળ સમાધાનકારી તરીકે કામ કર્યું હોય તો પણ તેને મધ્યસ્થી કરવાનો અધિકાર આપતી વિધાનસભા દ્વારા સભાનપણે કરાયેલી કાર્યવાહી છે. તેથી, ઉપરોક્ત દલીલનો કોઈ આધાર નથી. AIR 2020 કલકત્તા 103 માં નોંધાયેલા મેકિન્ટોશ બર્ન લિમિટેડ વિરુદ્ધ માઇક્રો અને સ્મોલ એન્ટરપ્રાઇઝ ફેસિલિટેશન કાઉન્સિલના કેસમાં નિર્ણય દ્વારા હું મારા ઉપરોક્ત મંતવ્યમાં દૃઢ છું, જેમાં AIR 2012 બોમ્બે 178 માં નોંધાયેલા મેસર્સ સ્ટીલ ઓથોરિટી ઓફ ઇન્ડિયા લિમિટેડ અને એનઆર વિરુદ્ધ માઇક્રો, સ્મોલ

એન્ટરપ્રાઇઝ ફેસિલિટેશન કાઉન્સિલના કેસમાં નિર્ણયને 2016 માં નોંધાયેલા પ્રિન્સિપાલ ચીફ એન્જિનિયર વિરુદ્ધ મણિભાઈ એન્ડ બ્રધર્સ (4) ના કેસમાં આપણી પોતાની હાઈકોર્ટ દ્વારા પણ અસંમતિ દર્શાવવામાં આવી છે. GLR 3349 એ પણ ઉપરોક્ત નિર્ણયથી અસંમતિ દર્શાવી છે અને ઠરાવ્યું છે કે મુખ્ય અસરને ધ્યાનમાં રાખીને, જોકે પક્ષકારો વચ્ચે કોઈ મધ્યસ્થી કરાર અસ્તિત્વમાં નથી પરંતુ MSME કાયદાની કલમ 18(3) હેઠળ કાનૂની કાલ્પનિકતા કાર્ય કરશે, જાણે પક્ષકારો વચ્ચે મધ્યસ્થી કરાર થયો હોય.

૪૦. મેસર્સ એસ્સાર ઓઇલ લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં નિર્ણય પર મજબૂત આધાર રાખવો એ સંદર્ભની બહાર છે. પક્ષકારો વચ્ચે કરારની ખાનગીતા નક્કી કરતી વખતે સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ તેમાં દર્શાવેલ ગુણોત્તર અંગે કોઈ વિવાદ હોઈ શકે નહીં, તેમ છતાં MSME કાયદાની જોગવાઈ ક્યારેય કોઈ મુદ્દા પર નહોતી અને તેના સંદર્ભમાં, ઉપરોક્ત નિર્ણય આપવામાં આવ્યો નથી. તેથી, અહીં અગાઉ આપેલા કારણો પર, MSME કાયદાની જોગવાઈઓ અને તેના સંદર્ભમાં આર્બિટ્રેશન કાયદાને ધ્યાનમાં લેતા, ઉપરોક્ત નિર્ણય આ કોર્ટ સમક્ષના વિવાદ પર પૂર્વવર્તી નથી, અને તેથી, તેના પર આધાર રાખી શકાય નહીં.

૪૧. અરજદાર વતી વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ દ્વારા ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત

ઉદાહરણો ફક્ત કરારની ગુપ્તતા અને પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદની મધ્યસ્થીતાના મુદ્દા પર હતા, પરંતુ MSME કાયદાની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં લીધા વિના, તે વર્તમાન વિવાદ અને કેસના તથ્યોમાં બિલકુલ લાગુ પડતા નથી. અરજદાર વતી વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ દ્વારા આધાર રાખેલા ઉદાહરણોમાંથી કોઈ પણ વર્તમાન વિવાદને લાગુ પડતું નથી કારણ કે તે નિર્ણયોમાં MSME કાયદાની જોગવાઈઓ ક્યારેય MSME કાયદાની મુખ્ય અસર સાથે નક્કી કરવામાં સામેલ નહોતી અને માલ અથવા સેવાઓના ખરીદનાર સામે સપ્લાયર દ્વારા દાખલ કરાયેલા સંદર્ભ પર MSEFC સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવેલા વિવાદના સમાધાન અને/અથવા મધ્યસ્થી અંગેના કોઈપણ નિર્ણયની ગેરહાજરીમાં, અહીં ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દાને નક્કી કરવામાં અરજદારને કોઈ મદદ મળતી નથી.

૪૨. આ કોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા ઈસુન રેરોલ લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં અરજદાર તરફથી વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજીઓની સમાનતા અને કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલી અંતિમ રાહતના સંદર્ભમાં આપવામાં આવેલા નિર્ણય પર ભારે આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, જેમાં તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે આ કોર્ટને ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ MSEFC ના નિર્ણયને પડકારતી અરજી પર વિચાર કરવાનો અધિકાર છે. જો કે, આ કોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજનો ઉપરોક્ત નિર્ણય, જેને આ કોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા ૨૦૧૯ ના લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૬૧૯ માં પુષ્ટિ

આપવામાં આવી છે, તે આ મુદ્દા પર હતો કે MSEFC સમક્ષ રેફરન્સ દાખલ કરનાર વ્યક્તિ MSME એક્ટની કલમ ૨(n) હેઠળ સપ્લાયરના માપદંડોને પૂર્ણ કરતી નથી, અને તેથી, આ કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે MSEFC પાસે MSME એક્ટ હેઠળ કવાયત હાથ ધરવાનો કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નથી. જો કે, હાલના કેસમાં આવો કોઈ વિવાદ નથી અને તે યોગ્ય છે. તેથી, ઉપરોક્ત નિર્ણય હાલના કેસમાં લાગુ પડતો નથી.

43. શ્રી મહાવીર ફેરો એલોય્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં ઓરિસ્સા હાઈકોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખવો એ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ 11(5) હેઠળ ખરીદનાર દ્વારા દાખલ કરાયેલી આર્બિટ્રેશન અરજી સાથે સંબંધિત હતો. તેણે સપ્લાયર સામેના તેના પ્રતિ–દાવા માટે આર્બિટ્રેટરની નિમણૂક માટે વિનંતી કરી હતી. MSME કાયદાની જોગવાઈઓ હેઠળ MSEFC સમક્ષ સપ્લાયના બદલે ચુકવણી ન કરવા અંગેનો વિવાદ વિરોધી પક્ષ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવ્યો હોઈ શકે છે તે દલીલને ધ્યાનમાં લેતા, MSEFC ફક્ત વિરુદ્ધ પક્ષ–સપ્લાયર દ્વારા ખરીદનાર–અરજદારને કરવામાં આવેલા સપ્લાયની ચુકવણી ન કરવાના દાવાનો નિર્ણય લઈ શકે છે, અને તેથી, એવી દલીલ ઉઠાવવામાં આવી હતી કે MSEFC પાસે ખરીદનારના દાવાનો નિર્ણય કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર રહેશે નહીં જે MSME કાયદા હેઠળ નોંધાયેલ ન હોય અને ખરીદી ઓર્ડરના કલમ–12 હેઠળ જોગવાઈ મુજબ ખામીયુક્ત સામગ્રીના સપ્લાય માટે

લિક્વિડેટેડ નુકસાની સંબંધિત હોય, જે ફક્ત આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહી સંબંધિત ખરીદી ઓર્ડરના કલમ–19 ના સંદર્ભમાં જ ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે અને નિર્ણય લઈ શકાય છે. આ દલીલને સમર્થન આપવા માટે, મેસર્સ સ્ટીલ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, જે ખાસ કરીને 2016 (4) GLR 3349 માં નોંધાયેલા પ્રિન્સિપલ ચીફ એન્જિનિયર વર્સિસ મણિભાઈ એન્ડ બ્રધર્સ ના કેસમાં આ કોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા આપવામાં આવેલા નિર્ણયથી અસંમત છે, અને તેથી, તેને અલગથી ઉકેલવાની જરૂર નથી. જો કે, MSME કાયદાની જોગવાઈઓના વિશ્લેષણ પર અરજદાર દ્વારા આધાર રાખેલા નિર્ણયમાં અભિપ્રાય આપવામાં આવ્યો હતો કે MSME કાયદાની કલમ 18 હેઠળ MSEFC સમક્ષ દાવો ફક્ત ખરીદનાર સામે સપ્લાયરનો હોઈ શકે છે અને સપ્લાયર સામે કોઈપણ ખરીદનારનો નુકસાની અથવા અન્યથા કોઈ દાવો નથી. આમ, હાલના કિસ્સામાં, આવો કોઈ વિવાદ નથી, અને તેથી, ઉપરોક્ત સત્તા પણ હાલના કેસમાં લાગુ પડતી નથી.

૪૪. વી.જી. સંતોસમ (સુપ્રા) ના કેસમાં નિર્ણય પર આધાર રાખવો એ ફરીથી કલોરો કંટ્રોલ્સ ઈન્ડિયા (પ્રા) લિમિટેડ (સુપ્રા) ના ચુકાદામાં સુપ્રીમ કોર્ટના વિશ્લેષણ છે, જે મધ્યસ્થી અંગે છે, તે વ્યક્તિ સાથે પણ કરી શકાય છે જે કરાર પર સહી કરનાર નથી અને અમુક આવશ્યકતાઓમાં પણ. ઉપરોક્ત નિર્ણય આ કોર્ટ સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દા પર પણ સત્તા નથી, જે

મધ્યસ્થી કાયદા હેઠળ કરવામાં આવેલી જોગવાઈઓના વિચારણાના સંદર્ભમાં છે.

૪૫. ચુકવણીની માત્રા, તેના માટેનો સમયગાળો અથવા ચુકવણીની જવાબદારી અને હિસાબ સંબંધિત વિવાદો આ કોર્ટ માટે નક્કી કરવાના મુદ્દા નથી, તે પણ ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળની અરજીમાં, ખાસ કરીને, જ્યારે ઉપરોક્ત વિવાદ મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ઉઠાવી શકાય છે અને ખૂબ જ સારી રીતે વિચારણા કરી શકાય છે, તે MSEFC હોઈ શકે છે અથવા કોઈપણ અન્ય વ્યક્તિ અથવા એજન્સી હોઈ શકે છે, ત્યારે તેના સંદર્ભમાં ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલનો અહીં સામનો કરવામાં આવતો નથી, તેને મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ મધ્યસ્થી કાયદાની કલમ ૧૬ હેઠળ ઉઠાવવા માટે ખુલ્લો છોડી દેવામાં આવે છે.

૪૬. MSME કાયદા હેઠળ "માલ" ની વ્યાખ્યા કરવામાં આવી હોવા છતાં, વિધાનસભાએ તેના જ્ઞાનમાં "સેવા" ને મર્યાદિત કરીને વ્યાખ્યાયિત કરી નથી, પરંતુ સામાન્ય ભાષામાં તેને સમજવા જેવી છે કારણ કે સેવા કોઈપણ વ્યક્તિને કોઈપણ પ્રકારની આપી શકાય છે. તેથી, અરજદારના વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી નાણાવટી દ્વારા યોગ્ય રીતે રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે સેવા લેખિત અથવા મૌખિક કરાર અથવા સંમત થયેલી કોઈપણ અન્ય વ્યવસ્થાના આધારે પૂરી પાડી

શકાય છે. અરજદાર કંપનીના બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ દ્વારા કમ્ફર્ટ લેટર જારી કરવાના અને પ્રતિવાદી નં.૩– રચના દ્વારા સીધી ચુકવણી કરવાના વચન પર હાથ ધરવામાં આવનાર કાર્યને માન્યતા આપવાના ઠરાવને ધ્યાનમાં લેતા, અરજદાર દ્વારા દાવો કરવામાં આવ્યો છે તેમ પ્રતિબંધિત કરી શકાય છે, કારણ કે પ્રતિવાદી નં.૩– રચના દ્વારા આપવામાં આવતી સેવાઓ, અરજદાર અને પ્રતિવાદી નં.૩– રચના વચ્ચે "ખરીદનાર–સપ્લાયર" ના સ્વભાવનો સંબંધ અસ્તિત્વમાં છે તે માનીને કોઈ છૂટકો નથી જે MSEFC ને MSME કાયદા હેઠળ કરવામાં આવેલા સંદર્ભને સ્વીકારવા અને કાયદા અનુસાર તેની સાથે આગળ વધવા માટે અધિકારક્ષેત્ર આપે છે. તે જ સમયે, અરજદાર MSEFC સમક્ષ હાજર થયા હોવા છતાં, પ્રતિવાદી નં. ૩– રચના દ્વારા કરવામાં આવેલા સંદર્ભનો જવાબ દાખલ કર્યો, સમાધાન કાર્યવાહીમાં ભાગ લીધો, પરંતુ MSEFC ના અધિકારક્ષેત્ર અંગે કોઈ મુદ્દો ઉઠાવ્યો નહીં અને તે યોગ્ય રીતે જ કારણ કે પક્ષકારો વચ્ચે 'ખરીદનાર–સપ્લાયર' જેવો કોઈ સંબંધ નથી. જવાબમાં ઉઠાવવામાં આવેલા અધિકારક્ષેત્ર અંગે ફક્ત એ જ વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો કે પ્રતિવાદી નં. ૩– રચના સાથે કરારની કોઈ ગુપ્તતા નથી, અને તેથી, કાઉન્સિલ પાસે કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નથી કારણ કે અરજદાર કરારના અભાવે ખરીદનાર બનતો નથી. જોકે, બંને પક્ષોના કેસને પૂર્વગ્રહ ન રાખવાના હેતુથી, હું પક્ષકારો વચ્ચે કરારની ગુપ્તતા અંગેના કોઈપણ તારણોને રેકોર્ડ કરવામાં અને તેને યોગ્ય ફોરમ સમક્ષ યોગ્ય તબક્કે ઉઠાવવા માટે ખુલ્લું રાખવાથી મારી જાતને

રોકું છું.

૪૭. કાયદાની વિવિધ જોગવાઈઓના સંદર્ભમાં હાજર પક્ષો દ્વારા કરવામાં આવેલી દલીલોને ધ્યાનમાં લેતા, વાંધાજનક આદેશ કોઈપણ હસ્તક્ષેપની માંગ કરતો નથી, તે પણ ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળની અરજીમાં, અને તેથી, આ અરજીને નકારી કાઢવાની જરૂર છે અને તેને નકારી કાઢવામાં આવે છે. નોટિસ રદ કરવામાં આવે છે.

(માનનીય ન્યાયમુર્તીશ્રી ઉમેશ એ. ત્રિવેદી)

This judgment has been translated using AI Tool.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.